

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra Práva

Diplomová práce

Ochrana osobnosti fyzických osob v právu a praxi

Václav Dvorský

© 2017 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce:	Mgr. Václav Dvorský
Studijní program:	Hospodářská politika a správa
Obor:	Veřejná správa a regionální rozvoj
Vedoucí práce:	JUDr. Milan Uhlík, CSc.
Garantující pracoviště:	Katedra práva
Jazyk práce:	Čeština

Název práce:	Ochrana osobnosti fyzických osob v právu a v praxi
Název anglicky:	Protection of physical persons in law and in praxis
Cíle práce:	Cílem diplomové práce je zjistit vývoj, rozsah porušování a prolomení osobnostních práv v České republice po občanskoprávní a trestně právní linii za dané časové období včetně návrhu opatření k jejich eliminaci.

Metodika:	<ul style="list-style-type: none">- soustředění právních předpisů a odborné literatury ke zkoumanému problému- konzultace s vedoucím diplomové práce- prostudování právních předpisů a literatury k teoretické části práce a jejich zhodnocení- získání a prostudování konkrétních materiálů- vyhodnocení získaných dat- sumarizace výsledků zkoumání a jejich hodnocení
-----------	---

Doporučený rozsah práce: 60 - 80 stran

Klíčová slova: občanský zákoník, ochrana osobnosti, osobnostní práva, policie, soudní ochrana, zákonná licence

Doporučené zdroje informací:

1. ČAPEK, J. Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, I. část, Úmluva, Linde, 2010. ISBN 978-80-7201-811-6.
2. DOLEŽAL, T. Vztah lékaře a pacienta z pohledu soukromého práva. 1. vyd. Praha: Leges 2012. ISBN 978-80-87576-25-0.
3. DOLEŽÍLEK, J. Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti. Praha: ASPI, 2008, ISBN 978-80-7357-313-3.
4. ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2.
5. KNAP, K. a kol. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-484-6.
6. LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.
7. MELZER, F., TÉGL, P. a kol. Občanský zákoník - velký komentář. Svazek I. § 1-117. Praha: Leges, 2013. ISBN 978-80-87576--73-1.
8. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3.
9. Zdroje další literatury po dohodě s vedoucím práce

Předběžný termín obhajoby: 2016/17 LS - PEF

Elektronicky schváleno: 14. 11.
2016
JUDr. Jana Borská, Ph.D.
Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno: 14. 11.
2016
Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Ochrana osobnosti fyzických osob v právu a praxi" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3. 2017

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Milanu Uhlíkovi, CSc. za cenné rady, připomínky, ochotu a odbornou pomoc během zpracování diplomové práce.

Ochrana osobnosti fyzických osob v právu a praxi

Souhrn:

Tématem diplomové práce je ochrana osobnosti fyzických osob v současné právní úpravě a její promítnutí do praktického života. Jsou vymezeny stěžejní právní předpisy nejvyšší právní síly, ve kterých je zakotveno právo na ochranu osobnosti. Dále je provedena analýza generální právní úpravy, kterou obsahuje občanský zákoník, včetně prostředků občanskoprávní ochrany osobnosti. Zásahy do osobnosti člověka jsou postihovány i nejkrajnějším právním prostředkem, kterým je trestní právo. Práce proto podává i výklad znaků skutkových podstat trestných činů, jejichž objektem je zájem na ochraně osobnosti člověka. V další části práce je podán výklad o ochraně osobnosti v některých specifických oblastech praxe. Jde o úpravu v pracovním právu a v oblasti tištěných médií. V některých případech jsou i velmi intenzivní zásahy do osobnosti člověka zákonem aprobované. O výšeči těchto ingerencí státní moci informuje praktická část práce, která obsahuje autorem vybraná oprávnění policejních orgánů, kterými je zasahováno do osobnosti fyzických osob. Praktická část dále obsahuje tabulky a grafy, dokumentující vývojové trendy v oblasti zásahů do osobnostních práv fyzických osob jak po stránce občanskoprávní, tak trestněprávní. Praktickou část práce doplňuje kvantitativní výzkum, jehož cílem je zjistit názor veřejnosti na právní úpravu ochrany osobnosti.

Klíčová slova: kolize základních práv, nárok, občanský zákoník, ochrana osobnosti, osobnostní práva, policie, pomluva, soudní ochrana, zákonná licence

Protection of physical persons in law and in praxis

Summary:

The topic of my dissertation is protection of personality of physical person in nowadays laws and how the protection is used in practical life. There are defined main laws of the highest law strength, which is anchored the law for protection of personality. Next analysis of general laws which Civil Code contains, including instruments of civil protection of personality is done here. Interference into human personality is punished even with outermost law instrument which is Criminal Law. The dissertation gives an explanation of marks of merits of crimes that touch personality of a person. Next there is done explanation of protection of personality in some particular areas of practice. It means how it is modified in labour law and in printed media. In some cases there is very intensive interference in human personality certificated by law. Practical part of the dissertation informs about parts of these interferences, and it contains chosen competencies of police which are used to touch the personalities of physical persons. In practical parts of the dissertation there are tabs and charts which document evolution into the personalities in civil way as well as in criminal way. The practical part of the dissertation is completed with quantity research whose target is to find out opinion of public about laws for protection of personality.

Keywords: Collision of basic laws, claim, Civil Law, protection of personality, rights of a person, police, defamation, judicial protection, statutory license

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	11
	2.1 Cíl práce.....	11
	2.2 Metodika	11
3	Přehled platné právní úpravy	13
	3.1 Prameny práva na ochranu osobnosti v mezinárodním právu	13
	3.2 Právo Evropské unie	14
	3.3 Právní řád ČR.....	14
	3.4 Vývoj právní úpravy ochrany osobnosti	16
	3.5 Ochrana osobnosti v zákoně č. 89/2012, občanský zákoník.....	17
	3.5.1 Subjekty všeobecného osobnostního práva	18
	3.5.2 Předmět všeobecného osobnostního práva	19
	3.5.3 Omezení všeobecného osobnostního práva	21
	3.6 Prostředky ochrany osobnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ..	24
	3.7 Prostředky trestněprávní ochrany osobnosti	27
	3.7.1 Neoprávněné nakládání s osobními údaji	28
	3.7.2 Poškození cizích práv	29
	3.7.3 Porušení tajemství dopravovaných zpráv	30
	3.7.4 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí.....	30
	3.7.5 Pomluva	31
	3.8 Ochrana osobnosti ve vybraných právních předpisech	32
	3.8.1 Ochrana osobnosti podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce	33
	3.8.2 Ochrana osobnosti podle zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon	35
4	Analýza zkoumané problematiky	37
	4.1 Názor autora diplomové práce na platnou právní úpravu ochrany osobnosti	37

4.2	Vývoj počtu trestných činů proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a.....	41
	listovního tajemství.....	41
4.3	Prolomení ochrany osobnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník...	46
4.4	Prolomení ochrany osobnosti podle zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).....	47
4.4.1	Odposlech a záznam telekomunikačního provozu.....	48
4.3.2	Sledování osob a věcí	52
4.3.3	Prohlídka těla a jiné podobné úkony.....	55
4.5	Dotazník	57
4.5.1	Charakteristika výzkumného problému	57
4.5.2	Výzkumná technika	58
4.5.3	Výběr respondentů	59
4.5.4	Výsledky dotazníkového šetření	59
5	Shrnutí výsledků zkoumání	67
5.1	Diskuze.....	69
5.2	Návrh de lege ferenda	69
6	Závěr	71
7	Seznam použitých zdrojů.....	73
8	Přílohy.....	80

1 Úvod

Diplomová práce se věnuje podrobně ochraně osobnosti v České republice, neboť se prolíná celým právním řádem a právo na ochranu osobnosti je jedním ze základních práv v Listině základních práv a svobod. Ochrana osobnosti tvoří také jeden ze základních pilířů, na kterých je postaveno moderní soukromé právo. Se sociálním rozvojem společnosti se stále více klade důraz nejen na ochranu fyzické stránky člověka ale i na jeho osobnostní složku, s níž je člověk nerozlučně spjat a uchovává si ji po celou dobu svého života. Osobnost každého člověka se také v čase utváří, dáno je to biologickým a psychologickým vývojem, vzděláním, zkušenostmi, společenským postavením a sociálním prostředím, ve kterém člověk žije. Na světě nelze nalézt člověka, jehož osobnost by byla totožná s osobností jiného člověka. Každý člověk má svou charakteristickou osobnost, která se odlišuje tu více, tu méně od osobnosti kohokoliv jiného. Dá se říci, že obsahem osobnosti je jedinečné spojení biologických, psychologických a společenských aspektů, tedy hodnot lidské osobnosti, navenek se jevící jako jeden nerozlučný celek, který jednak charakterizuje a zároveň i odlišuje jednoho člověka od druhého.

Skutečnost, že osobnost člověka je třeba chránit a že je nutné na ni při lidské činnosti i při činnosti státu brát zřetel a ohledy, si člověk začne uvědomovat v okamžiku, kdy pocítuje, že je do jeho osobnosti zasahováno. V dnešní překotné a rychlé době, kdy svět je jednou velkou globální vesnicí a kdy vývoj techniky předbíhá právní úpravu, je člověk a jeho osobnost stále více ohrožena a vystavena tak neustálému potenciálnímu nebezpečí. Ochrana osobnosti se tak stává stále více aktuální.

Téma diplomové práce Ochrana osobnosti fyzických osob v právu a praxi bylo autorem zvoleno mimo jiné z toho důvodu, že danou problematiku považuje za jednu z nejdůležitějších i s ohledem na své pracovní zařazení u policejního orgánu Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, která při své činnosti často, byť oprávněně, zasahuje do osobnostních práv osob, které se účastní na trestním řízení. Přesto, že tato činnost je zákonem upravená a je zde značné množství soudních rozhodnutí, někdy i protichůdných, tak hranice mezi ještě přiměřeným postupem a postupem, který je již mimo rámec zákona a základních zásad trestního řízení, je někdy velmi obtížně zřetelná.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zjistit vývoj, rozsah porušování a prolomení osobnostních práv v České republice po občanskoprávní a trestněprávní linii za delší časové období, včetně opatření návrhu k jejich eliminaci.

2.2 Metodika

Metodika řešeného tématu vychází ze zadání diplomové práce, která bude rozčleněna na dvě části – teoretickou a praktickou. Předkládaná diplomová práce je svým charakterem průřezovým zkoumáním institutů a má podat ucelený přehled a případně zájemce o tuto oblast uvést do problematiky, která je značně obsáhlá. Teoretická část bude zpracována kompilační metodou, vycházející ze studia odborných zdrojů, konkrétně právních předpisů, komentářů k zákonům a článků z odborných časopisů, shrnující základní fakta o ochraně osobnosti. Dále je použita metoda analytická a také komparační, při níž bude provedeno srovnání s předchozí právní úpravou, účinnou do 31.12.2013. Přehled řešené problematiky diplomové práce bude vypracován na základě důkladného prostudování odborné literatury, komentářů a právních norem, v nichž je téma kodifikováno. Práce bude primárně čerpat z Ústavního zákona č. 2/1993 Sb. Listiny základních práv a svobod, ve které jsou zakotvena přirozená práva člověka, tedy i práva osobnostní. Tato obecná úprava je konkretizována zákonem č. 89/2012 Sb, občanský zákoník, který je stěžejní právní normou pro úpravu ochrany osobnosti. Teoretická východiska zpracovávaná z právních norem, komentářů a odborné literatury budou podpořena judikaturou. V trestněprávní rovině budou analyzovány skutkové podstaty trestných činů, kterými trestní právo reaguje na nejzávažnější formy osobnostních zásahů. V dílčí části teorie budou analýzou zhodnoceny dvě oblasti, vybrané autorem, ve kterých je také často zasahováno do osobnostních práv. Budou to právní vztahy související s ochranou osobnosti při pracovním poměru a při činnosti tištěných médií. I z těchto oblastí budou získány data, podávající přehled o frekvenci výskytu sporů, rozhodovaných soudy.

V praktické části bude tabulkově podán přehled o nápadu trestných činů, kterými je zasahováno do ochrany osobnosti, v časovém období 2006-2015. Ze soudních statistik bude

zpracován přehled o nápadu věcí z oblasti ochrany osobnosti po občanskoprávní linii v časovém období let 2008-2015. Dále budou analyzovány tři úkony upravené v trestním řádu, kterými policejní orgány po splnění zákonných podmínek zasahují poměrně značnou intenzitou do osobnosti fyzických osob. Mezi tyto úkony patří odposlech a záznam telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí a prohlídka těla a jiné podobné úkony. Grafem budou znázorněny vývojové trendy v užívání těchto úkonů. Zjištěná data budou opatřena komentářem.

Praktická část bude doplněna o výzkum formou dotazníkového šetření. Dotazník bude zvolen z toho důvodu, že se jedná o nejběžnější kvantitativní metodu zjišťování údajů. Pro daný rozsah a hloubku zkoumané problematiky bude dotazník obsahovat minimálně 15 uzavřených otázek, včetně otázek identifikačního charakteru. Dotazník bude anonymní, distribuován bude osobně, stejně jako zpětný sběr. Tím bude zajištěna větší návratnost dotazníků. Výzkum bude etapizován do fáze přípravné, realizační a fáze zpracování. Při jeho tvorbě a vlastní realizaci budou vedeny konzultace s odborníky z katedry humanitních věd, zabývajících se sociologickým výzkumem na Provozně ekonomické fakultě České zemědělské univerzity v Praze. Respondenti budou vybráni stratifikovaným náhodným výběrem. Výzkum v daném případě poskytne informace o tom, jak problematiku ochrany osobnosti vnímá veřejnost. Zjištěné výsledky provedeného výzkumu budou shrnuty a opatřeny komentářem a bude provedeno porovnání výsledků zkoumání s výsledky jiných autorů. V závěru diplomové práce bude použita metoda syntézy, spojující myšlenkové poznatky získané analytickými metodami v jeden celek a bude vysloveno, zda došlo ke splnění cíle.

3 Přehled platné právní úpravy

Kodifikace ochrany osobnostních práv, jakožto základních lidských práv, je obsažena ve značném množství právních předpisů, jak na úrovni mezinárodní, dále na úrovni práva Evropské unie a vnitrostátního práva. V následujících podkapitolách bude provedeno dělení v sestupném pořadí podle právní síly jednotlivých norem v rámci ústavního pořádku. K tomu je třeba uvést, že obecně se právní silou rozumí vlastnost právní normy právně zavazovat své adresáty, tj. ukládat jim právní povinnosti.¹

3.1 Prameny práva na ochranu osobnosti v mezinárodním právu

Ze shora naznačeného pohledu, jsou zastřešujícími právními předpisy vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, k jejichž přijetí je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů. V oblasti zkoumané problematiky je takovým předpisem Všeobecná deklarace lidských práv, přijatá a vyhlášená Valným shromážděním OSN 10. prosince 1948, která předznamenala evropský, angloamerický i světový (univerzální) rozměr lidských a občanských práv. Všeobecná deklarace lidských práv od samého počátku předpokládala, že bude doplněna jinými texty. Staly se jimi Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Oba tyto předpisy byly publikovány pod č. 120/1976 Sb. V rámci Rady Evropy byla v roce 1950 přijata Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (EÚLP50) sděl. č. 209/1992 Sb. Pro Českou republiku je závazná od 1.1. 1993. Těmito a dalšími mezinárodními smlouvami je Česká republika nejen vázána, nýbrž učinila je čl. 10 Ústavy bezprostřední součástí svého právního řádu. Vedle shora uvedených univerzálních smluv, lze demonstrativně uvést další:

1. Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech (sdělení č. 169/1991 Sb.).
2. Úmluva o právech dítěte (sdělení č. 104/1991 Sb., s opčním protokolem č. 57/2006 Sb. m.s.).
3. Úmluva o politických právech žen (vyhláška č. 46/1955 Sb.).

¹ KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck 1995, s. 156. ISBN 80-7179-028-1.

4. Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (vyhláška č. 143/1988 Sb., č. 39/1997 Sb.m.s.).
5. Úmluva č. 111 Mezinárodní organizace práce o diskriminaci (zaměstnání a povolání) (vyhláška č. 465/1990 Sb.).²

3.2 Právo Evropské unie

Na úrovni Evropské unie jsou lidskoprávní otázky upravené v Listině základních práv Evropské unie, vyhlášené v Úředním věstníku Evropské unie pod č. 2010/C 83/02 ze dne 30.3.2010. Listina obsahuje Preambuli a celkem 54 článků, rozdělených do šesti hlav. Tituly jednotlivých hlav obsahujících práva znějí: Důstojnost, Svobody, Rovnost, Solidarita, Občanská práva a Soudnictví. Práva, která mají velmi těsné sepětí s ochranou osobnosti a která můžeme označit jako tvrdé jádro lidských práv, jsou v hlavě I a II. Hlava I obsahuje obecné ustanovení o lidské důstojnosti, která je nedotknutelná a musí být zachována a chráněna (čl. 1), právo na život (čl. 2) a právo na nedotknutelnost lidské osobnosti (čl. 3). V hlavě II s názvem Svobody, je kromě jiných zakotveno právo na respektování soukromého a rodinného života (čl. 7) a právo na ochranu osobních údajů (čl. 8).³

3.3 Právní řád ČR

Základní zakotvení všeobecného osobnostního práva je v Listině základních práv a svobod, zákon. č. 2/1993 Sb. (dále Listina), která představuje nejširší ústavněprávní základ pro úpravu osobního statutu fyzických osob a v Ústavě České republiky, tj. ústavní zákon č. 1/1993 Sb., která prohlašuje ve svém čl. 1 Českou republiku za svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodě člověka a občana. Listina obsahuje úpravu těch práv a svobod, které jsou spjaty s osobní integritou člověka, s jeho nedotknutelností a s jeho autonomním postavením. Tato práva jsou včleněna do hlavy druhé, oddílu prvního Listiny, konkrétně čl. 6 – čl. 14. Mezinárodní a ústavní základy všeobecného osobnostního práva, jsou rozvedeny v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen

² GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky Základy českého ústavního práva*. 4. vydání, aktualizované a doplněné. Praha : Prospektrum 2002, s. 317. ISBN 9788071751069.

³ ČERNÁ, D. *Standard lidských práv v Evropě*. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha:2009, str. 85-86. ISBN 978-80-87146-27-7.

OZ), který je účinný od 1.1. 2014 a kde jsou ochraně osobnosti věnovány § 81-117. Újmou za porušení práva na ochranu osobnosti se OZ zabývá v § 2894 a následujících. V předchozí právní úpravě, kterou byl zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31.12. 2013, byly ochraně osobnosti věnovány § 11-16. Výčet osobnostních práv člověka konstruuje OZ jako demonstrativní, konkretizuje principy obsažené v čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a v čl. 2 odst. 4 Ústavy ČR a výslovně stanoví, že každý člověk má právo žít podle svého, což je základní zásada pro soukromoprávní sféru vůbec. To zakládá i povinnost ostatních respektovat takové právo jednotlivce. K ochraně některých dílčích oprávnění plynoucích z osobnostního práva postačí generální klauzule. Jiná dílčí oprávnění, zejména právo na tělesnou integritu a právo na soukromí a na ochranu projevů osobní povahy jsou upravena podrobněji v samostatných paragrafech, resp. pododdílech. Sem patří i právo na jméno, které je ze systematických důvodů zařazeno do 5 oddílu, před úpravu osobnosti člověka.⁴ Toto zařazení, odůvodněné systematickostí budí pochyby. Přehlednější by bylo, zařadit i toto ustanovení do 6 oddílu v rámci osobnosti člověka, neboť je nesporně dílčím osobnostním právem a osobnostní hodnotou náležející každé fyzické osobě.⁵ Přesvědčivé vysvětlení tohoto uspořádání nedává ani jiná část důvodové zprávy, která k systematické uvádí, že příbuzné nebo tematicky spjaté instituty nejsou řazeny od důležitějších k méně důležitým (hledisko významu je relativní), ale od jednodušších ke složitějším a od obecných k zvláštním.⁶ Součástí právního řádu České republiky jsou i další zákony, vztahující se k ochraně osobnosti fyzických osob a to jak v oblasti soukromého práva, tak i v oblasti veřejného práva. Mezi soukromoprávní normy patří zákoník práce⁷, autorský zákon⁸, z oblasti činnosti médií je to tiskový zákon⁹ a zákon o rozhlasovém a televizním vysílání¹⁰ a

⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k ustanovení § 81 – 83, str.63. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovanaverze.pdf> [vid. dne 5. 7. 2016] str. 63.

⁵ PLECITÝ, V. Ochrana osobnosti v novém občanském zákoníku. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2013, č. 1, s. 69-78. ISSN 1801-8211.

⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k ustanovení § 81 – 83, str.22. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovanaverze.pdf> [vid. dne 5.7.2016]

⁷ zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

⁸ zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

⁹ zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

z oblasti medicíny pak zákon o zdravotních službách¹¹ a v neposlední řadě také zákon o specifických zdravotních službách¹².

Z dalších předpisů, ve kterých je také zapracována ochrana osobnosti, nelze pominout zákon o ochraně osobních údajů¹³, zákon o soudnictví ve věcech mládeže¹⁴ a zákon o obětech trestných činů.¹⁵

V podkapitolách kapitoly 3.8, bude průřezově popsána ochrana osobnosti v pracovněprávní oblasti a oblasti tištěných médií. Mezi normy veřejného práva, které poskytují ochranu osobnosti fyzických osob, patří zákon o přestupcích¹⁶, trestní zákoník¹⁷ a trestní řád.¹⁸

Dalším zdrojem poznání práva jsou soudní rozhodnutí, jako jeden z druhů interpretace právních předpisů. Soudní výklad má dvě formy a podle nich i působení. Předně jde o výklad sloužící ke sjednocení judikatury. Tato stanoviska nejsou závazná a působí přesvědčivostí své argumentace. Podobně působí i rozhodnutí vyšších soudů v konkrétních věcech, pokud jsou se záměrem působit ke sjednocení judikatury uveřejněna ve Sbírce soudních rozhodnutí.¹⁹

3.4 Vývoj právní úpravy ochrany osobnosti

Právní základy všeobecného osobnostního práva lze spatřovat již v antické filosofii. Již v římském právu byla poskytována ochrana před neúctou, projevenou k osobnosti jiného. Zákon dvanácti desek stíhal pokutami i urážku na cti. Nové myšlenky pro rozvoj lidských práv přineslo křesťanství. Ochrana osobnosti fyzických osob byla zabezpečována především trestním právem. Dílčí osobnostní práva jako čest a důstojnost byla chráněna prostřednictvím svépomocných prostředků typu krevní msty a souboje. Výrazným zlomem

¹¹ zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

¹² zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

¹³ zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁴ zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů

¹⁶ zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸ zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹⁹ KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 1995, s. 170. ISBN 80-7179-028-1.

ve vývoji osobnostních práv byl vznik kapitalistických výrobních poměrů, vytvářející širší předpoklady pro uplatňování osobnosti fyzických osob. Zároveň tyto společenské jevy vytvářely předpoklady pro nejrůznější zásahy do tělesné integrity fyzických osob. V těchto nových společenských podmínkách se začala výrazně pociťovat nedostatečnost působení dosavadních trestněprávních prostředků a praktické potřeby začaly objektivně vyžadovat rozvoj všestrannější občanskoprávní ochrany.²⁰

Po vzniku Československého státu, v roce 1918, zůstal pro oblast občanského práva v platnosti Všeobecný občanský zákoník z roku 1811, který výslovně chránil pouze dílčí osobnostní právo na jméno a k dopisům, deníkům a jiným písemnostem osobní povahy. Dne 1. ledna 1951 nabyl účinnosti československý občanský zákoník č. 141/1950., který z dílčích osobnostních práv upravoval pouze právo na jméno fyzické osoby, včetně práva na označení – název právnické osoby. Pozitivní změnu v této oblasti občanského zákonodárství přinesl zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, který v ustanovení § 11 až 16 zakotvil obecnou (generální) úpravu všeobecného osobnostního práva a v jeho rámci úpravu jednotlivých osobnostních práv v určitém celku, včetně úpravy jednotlivých základních prostředků ochrany. Po listopadu 1989 byl přijat důležitý doplněk § 13, který zavedl dosavadní morální satisfakce i peněžitou satisfakci za předpokladu, že se jen morální satisfakce ukáže nedostatečnou. Tato právní úprava platila do 31.12. 2013.²¹

3.5 Ochrana osobnosti v zákoně č. 89/2012, občanský zákoník

V OZ najdeme všeobecnou úpravu osobnostního práva v části první, hlavě II, oddílu 6. nazvaném “Osobnost člověka” v pododdíle 1, § 81, který je následně rozveden v pododdíle 2-6. Suverenita osobnosti je zákonodárcem vyjádřena mimo jiné v povinnosti každého ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého. Obecná (generální) úprava umožňuje, aby soudní praxe mohla tuto flexibilní úpravu konkretizovat podle měnících se podmínek svobodné společnosti, stavu poznání, rozvoje osobnosti člověka a potřeby jeho ochrany, tak s veřejnými zájmy a v případě nutnosti uznávat další objektivně existující hodnoty osobnosti

²⁰ KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha: Linde 2004, s. 39-44. ISBN 80-7201-484-6.

²¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání.* Praha: C.H. Beck 2014, s. 393. ISBN 978-80-7400-529-9.

člověka, jako právem chráněné hodnoty, v zákoně výslovně neuvedené. Touto možností lze zabezpečit účinnou ochranu osobnosti v jejím nejúplnějším celku a reagovat na nové způsoby a formy neoprávněných zásahů do osobnosti člověka.²² Všeobecné osobnostní právo člověka v objektivním smyslu, které je upraveno přímo v občanském zákoníku, je třeba odlišovat od zvláštních osobnostních práv v objektivním smyslu, tkzv. práv duševního vlastnictví, která jsou založena na tvůrčí duševní činnosti. Okamžikem vzniku všeobecného osobnostního práva je již početí za předpokladu, že se počaté dítě narodí živé. Správné určení vzniku všeobecného osobnostního práva, resp. dílčích osobnostních práv, má význam pro zajištění jejich účinné právní ochrany. Některá z nich vznikají již od početí, další dílčí osobnostní práva vznikají v průběhu dalšího vývoje a proměny fyzické osoby, jak na ni působí okolí.

3.5.1 Subjekty všeobecného osobnostního práva

V oblasti práva na ochranu osobnosti lze rozlišovat subjekty oprávněné a povinné. Povinným subjektem může být kdokoliv, tedy jak člověk, tak také právnická osoba. Oproti tomu oprávněným subjektem může být pouze člověk. Platí, že každá lidská bytost má osobnost a zároveň, že pouze lidská bytost má osobnost.²³ Pouze tedy konkrétní člověk je oprávněným subjektem práva na ochranu své osobnosti. Výjimkou z této obecné zásady je tzv. postmortální ochrana osobnosti, kdy se určitým, taxativně vymezeným osobám, které samy nebyly neoprávněným zásahem postiženy, přiznává zvláštní subjektivní občanské právo, určené k uplatnění ochrany osobnosti zemřelé fyzické osoby. Nejde o právo odvozené, nýbrž o originálně vzniklé. Zvláštní osobnostní právo na uplatnění občanskoprávní ochrany osobnosti zemřelého se pro jeho osobnostní povahu ani nepromlčuje, ani nezaniká prekluzí. Promlčují se jen práva na odčinění újmy způsobené na těchto právech.²⁴

Osobou, oprávněnou domáhat se ochrany osobnosti zemřelého, je kterákoliv osoba z osob jemu blízkých. Okruh těchto osob vymezuje § 22 odst. 1 OZ. Jak je uvedeno v důvodové

²² KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha : Linde, 2004, s. 64. ISBN 80-7201-484-6.

²³ KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání.* Praha : Linde, 2004, s.80. ISBN 80-7201-484-6.

²⁴ § 612 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zprávě, tak předchozí právní úprava nešetřila osobnost dotčeného v potřebném rozsahu (ochrana byla odňata bezdětným svobodným osobám, jejichž rodiče již zemřeli).

Právo osob uplatnit postmortální ochranu osobnosti zemřelé fyzické osoby vychází z toho, že “Na pozůstalé dopadá nejen sláva jejich předka, ale i jeho hana. Nelze snášet pomluvy s vědomím, že “mrtvého lva i zajíci urážejí” (mortuo leoni et lepores insultant).²⁵

3.5.2 Předmět všeobecného osobnostního práva

Předmětem všeobecného osobnostního práva je osobnost každého člověka jako individua a suveréna. Obsahem osobnosti jsou pak jednotlivé hodnoty, tvořící celistvost jeho osobnosti v jeho fyzické a morální jednotě, se kterými jako oprávněný subjekt nakládá ve společnosti vůči všem ostatním subjektům s rovným právním postavením.²⁶ OZ výslovně uvádí, že předmětem jsou i všechna přirozená práva člověka. Sám předmět všeobecného osobnostního práva, tedy lidská osobnost, není definována v žádné právní normě. Jak uvádí nauka, tak vymezit tento pojem ani není nezbytné, neboť “úkolem civilního zákonodárství není definovat neurčité pojmy v něm použité, nýbrž ponechat jejich vymezení až pro případ použití právní normy na konkrétní nastalý případ”.²⁷ Osobnost člověka je tak tvořena třemi složkami: duší (myslí), duchem a tělem. Úkolem práva je chránit všechny tyto tři složky zvlášť skrze jednotlivé hodnoty, kterými jsou představovány a tím chránit i lidskou osobnost jako celek. Vymezit pojem osobnosti se pokusila judikatura. Stalo se tak v usnesení Nejvyššího soudu, které patrně v rámci možností nejvíce vyčerpávajícím a multidisciplinárním způsobem, vykazujícím i psychologické a sociologické aspekty uvádí obsah pojmu osobnost člověka.²⁸ Pro omezený rozsah této teoretické části práce je na toto rozhodnutí pouze odkazováno.

Současná právní úprava v OZ vyjmenovává hodnoty osobnosti fyzické osoby, které vytvářejí její celistvý obraz v její fyzické a morální jednotě v § 81 odst. 2. Důvodová zpráva k tomu

²⁵ HEIN, O. Ochrana cit a dobré pověsti. *Právní rádce*. 2005, č. 8, s. 72. ISSN 1210-4817.

²⁶ KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání*. Praha: Linde, 2004, s. 120. ISBN 80-7201-484-6.

²⁷ HURDÍK, J., LAVICKÝ, P., TELEČ. I. *Občanské právo hmotné I., Obecná část, ochrana osobnosti*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s.115. ISBN 978-80-7380-136-6.

²⁸ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.1.2008, sp. zn. 30 Cdo 2072/2007, část občanskoprávní a obchodní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

uvádí, že k ochraně některých dílčích oprávnění plynoucích z osobnostního práva postačí generální klauzule, někdy ve spojení se speciálními ustanoveními kodexu jinde, popř. s oporou či doplňujícím významem takových speciálních ustanovení. Jiná dílčí oprávnění, zejména právo na tělesnou integritu a právo na soukromí a na ochranu projevů osobní povahy se navrhuje upravit podrobněji.²⁹ Stejně jako tomu bylo v předchozí právní úpravě, kterou byl zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, platný do 31.12. 2013, tak i v současně platném OZ jsou jednotlivá dílčí osobnostní práva uvedena demonstrativně a výčet je třeba považovat pouze za příkladný. Na příkladný výčet poukazuje slovo zejména – jedna z nejužitečnějších součástí právního jazyka, jež legislativcům umožňuje brát v úvahu i ty věci a jevy, které při tvorbě zákonů nemohli dost dobře předvídat.³⁰ OZ nepřevzal posloupnost jednotlivých hodnot člověka z předchozí právní normy, nadto je mezi tyto hodnoty zařazeno i právo žít v příznivém životním prostředí. Jednotlivé hodnoty jsou patrně řazeny podle svého významu, i když důvodová zpráva to výslovně nezmiňuje. V čele stojí život člověka, následuje lidská důstojnost, zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, vážnost, čest a soukromí a jeho projevy osobní povahy.

Další hodnoty osobnosti fyzické osoby upravuje OZ v samostatném oddílu 5, hlavy II, části první. Jedná se o jméno a pseudonym, který, vejde-li ve známost, požívá stejné ochrany jako jméno. V § 84 – 86 je podrobně upraveno právo na podobu člověka a na soukromí a jejich ochrana. V § 91 a 92 je upraveno právo na duševní a tělesnou integritu. Zásah do integrity člověka řeší ustanovení § 93 – 103. Další úpravu týkající se osobnosti člověka obsahuje § 104 – 110, které pojednávají o právech člověka, převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu. V § 111 a 112 je pak upravena problematika nakládání s částmi lidského těla a v § 113 – 117 ochrana lidského těla po smrti člověka.

²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k ustanovení § 81 – 83, str.63. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovanaverze.pdf> [vid. dne 11. 7. 2016].

³⁰ HAJN, P. K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 4, s. 8. ISSN 1210 – 6348.

3.5.3 Omezení všeobecného osobnostního práva

Občanskoprávní ochrana osobnosti člověka připouští zásahy do všeobecného osobnostního práva, jimiž dochází k omezení tohoto práva. K těmto zásahům může dojít jednak se svolením dotčeného subjektu, výjimečně lze zasáhnout i bez svolení člověka jako oprávněného subjektu, popř. i proti jeho projevené vůli.

3.5.3.1 Omezení všeobecného osobnostního práva z vůle dotčeného subjektu

K zásahu do všeobecného osobnostního práva z vůle dotčeného člověka může dojít tehdy, pokud člověk vyslovil se zásahem do osobnosti, resp. do některé z jednotlivých hodnot své osobnosti svolení. Svolení může být bezúplatné, nebo úplatné, podmíněné, nebo nepodmíněné. S úplatným svolením se setkáváme obvykle tam, kde má dojít k obchodnímu použití chráněných statků, např. v reklamě na zboží. Forma svolení není zákonem přikázána, což odpovídá soukromoprávní zásadě neformálnosti. Vůli svolujícího je ponecháno, zda svolení udělí formální, anebo nikoliv, jakož i to, zda je vůbec udělí, popř. za jakých podmínek. Svolení může oprávněný subjekt dát výslovně, písemně i konkludentně. Ve všech případech, nejvýrazněji však v naposled uvedeném, nesmí vznikat pochybnosti o tom, co vlastně chtěla oprávněná osoba projevit.

Svolení fyzické osoby lze vztáhnout pouze na takové užití hodnoty její osobnosti, jehož způsob, rozsah a účel mu byl znám v době udělování tohoto svolení. OZ tuto podmínku pregnantně stanoví na podobu člověka v § 85 odst. 2, kde se uvádí, že: *“Svolí-li někdo k zobrazení své podoby za okolností, z nichž je zřejmé, že bude šířeno, platí, že svoluje i k jeho rozmnožování a rozšiřování obvyklým způsobem, jak je mohl vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat”*.

Jednou dané svolení může fyzická osoba dodatečně kdykoliv bez odůvodnění odvolat, a to i přes eventuelní převzetí smluvního závazku zdržet se odvolání svolení. Tato zásada se opírá o to, že svolení je právním jednáním osobní povahy, které se týká ryze osobní, resp. osobnostní sféry svolujícího, do níž pojmově patří i změna přesvědčení svolujícího o správnosti udělení svolení, která vede k jeho odvolatelnosti.³¹ OZ expressis verbis upravuje

³¹ TELEEC, I. Svolení, nebo zákonné licence v právu osobnostním. *Právní rozhledy*. 2007, č. 24, s. 879-883. ISSN 1210-6410.

možnost odvolat svolení, bylo-li uděleno, byť na určitou dobu, k použití písemností osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu, týkajícího se člověka nebo jeho projevů osobní povahy. Pokud oprávněný člověk odvolá svolení udělené na určitou dobu, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností, nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávající škodu z toho vzniklou osobě, které svolení udělil § 87 odst. 2 OZ.

Svolení dotčené osoby netřeba, je-li její podobizna nebo zvukový záznam či obrazový záznam pořízen nebo použit k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob, jak je uvedeno v § 88 odst. 1 OZ.

3.5.3.2 Omezení všeobecného osobnostního práva na základě zákona

Další případy souhlasu oprávněné osoby upravuje OZ u integrity člověka. Tato úprava vychází z pravidla spojeného s ústavním principem nedotknutelnosti člověka, že nelze zasáhnout do integrity jiného bez jeho souhlasu. Vzhledem k omezenému rozsahu práce bude na tyto zásahy učiněn pouze odkaz. Upraveny jsou v pododdíle 3 – 6, konkrétně v § 91 – 117 OZ. Úpravu těchto otázek a situací můžeme nalézt v jiných zvláštních předpisech, které mají charakter předpisů speciálních (*lex specialis*) a jejich ustanovení jsou aplikována přednostně.

Občanský zákoník umožňuje, aby za určitých výjimečných okolností bylo všeobecné osobnostní právo omezeno zákonem, bez ohledu na svolení oprávněného subjektu. V § 88 odst. 1 OZ jsou důvody, které uváděla nauka a zákonodárce se je rozhodl kodifikovat. Souhlasu netřeba, je-li důvodem výkon nebo ochrana jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob, k čemuž lze bez svolení použít nebo pořídit podobiznu nebo zvukový či obrazový záznam. Dojde-li tedy při výkonu subjektivního práva či svobody, popřípadě nějakého obecného dobra k omezení práva na ochranu osobnosti, nejedná se o neoprávněný zásah, pokud se tak děje přiměřeně. Jinými slovy, omezení musí být provedeno spravedlivě co do poměrnosti navzájem se střetnuvších práv.³² Podle odst. 2 svolení není třeba ani v případě, když se naposled uvedené hodnoty osobnosti, spolu s písemnostmi osobní povahy pořídí nebo použijí k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu. Pod tuto úpravu spadá např. pořizování záznamů z jednání zastupitelstev

³² HURDÍK, J., LAVICKÝ, P., TELEČ I. *Občanské právo hmotné I. Obecná část, ochrana osobnosti*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008, s. 114. ISBN 978-80-7380-136-6.

obcí, měst a krajů. Jedná se o licenci pro úřední účely na základě zákona, k níž se dále přidává veřejné vystoupení v záležitosti veřejného zájmu. Jedná se o bezúplatnou zákonnou licenci působící ex lege i proti vůli dotčeného člověka. Výjimka představuje zákonem dovolený účelový zásah do práva osobnostního, který je mimořádně ospravedlněn veřejným zájmem na veřejném pořádku v úředních věcech, založených zákonem. Jelikož jde o pouhou výjimku z pravidla nedotknutelnosti ideálních statků osobních, nelze toto ustanovení vykládat rozšiřujícím způsobem, který by již překročil povahu výjimečnosti. V pochybnostech naopak platí ve prospěch nedotknutelnosti zákonem chráněného předmětu.³³

Úřední licence se vztahuje na výslovně v § 88 odst. 2 OZ vyjmenované hodnoty osobnosti, jejichž výčet je taxativní. Jde o podobiznu, písemnosti osobní povahy a zvukový či obrazový záznam.

Další omezení všeobecného osobnostního práva připouští OZ v následujícím § 89 ve prospěch vědecké a umělecké licence a zpravodajské licence. Účelem vědecké a umělecké licence je, na úkor osobního práva na ochranu osobnosti fyzické osoby umožnit svobodný výkon vědecké a umělecké činnosti, kteréžto jsou činnostmi přinášející obecný prospěch. Zpravodajská (reportážní) licence, umožňuje užít zmiňovaných hodnot osobnosti pro účely tiskového, rozhlasového, televizního nebo obdobného zpravodajství. Cílem zpravodajské licence je umožnit veřejnosti pohotový přístup k informaci, byť zprostředkovaně, o záležitostech veřejného zájmu, a to pomocí masmédií. Vybočením, ze zákonem dovolené výjimky zpravodajské, by bylo pořízení nebo použití chráněného předmětu např. pro účely reklamní, byť by se jednalo o reklamu tiskovou, filmovou, rozhlasovou nebo televizní. Zpravodajská licence je pregnantním vyjádřením svobody projevu a šíření informací. Legálním předpokladem výjimečně dovoleného zásahu do osobnostního práva podle tohoto ustanovení je, aby se tak stalo způsobem přiměřeným, tzn. i funkčně s ohledem na přípustný účel (vědecký, umělecký nebo zpravodajský). V pochybnostech o přiměřenosti dovoleného pořízení nebo použití chráněného předmětu platí pravidlo ve prospěch dotčeného člověka, protože se jedná o výkon pouhé výjimky.

Žádné z výše uvedených zákonných omezení všeobecného osobnostního práva nesmí jít tak daleko, aby jím byl přímo negován nedotknutelný základ osobnosti každé fyzické osoby, na

³³ TELEEC, I. Svolení nebo zákonné licence v právu osobnostním. *Právní rozhledy*. 2007, č. 24, s. 879-883. ISSN 1210-6410.

jehož respektování je třeba s ohledem na zachování elementární důstojnosti fyzické osoby vždy a za všech okolností trvat. Není-li tato podmínka splněna, stává se i jinak přípustný zásah do všeobecného osobnostního práva fyzické osoby neoprávněným a to se všemi nepříznivými sankčními právními důsledky z toho vyplývajícími. Tuto zásadu a důsledky z jejího porušení, stanoví OZ v § 90.

3.6 Prostředky ochrany osobnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Prostředky občanskoprávní ochrany osobnosti můžeme rozdělit na:

- 1) Obecné
- 2) Zvláštní

Ad 1) Mezi obecné prostředky patří:

- a) Svépomoc § 14 OZ, mezi níž zahrnujeme i nutnou obranu § 2905 OZ.
- b) Ochrana soudní a to žalobou na:
 1. Ochranu poskytovanou soudem před zahájením řízení.
 2. Ochranu poskytovanou předběžnými opatřeními.
 3. Ochranu poskytovanou prostřednictvím jiných žalob a
 4. Ochranu prostřednictvím žaloby na náhradu škody.

Ad a) V § 14 odst. 1 OZ je ke vztahu ke svépomoci uvedeno, že „každý si může přiměřeným způsobem pomoci ke svému právu sám, je-li ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě“. V odst. 2 OZ stanoví konstrukci, že dovolenost způsobu svépomoci je podmíněna tím, jak by se přiměřenostjevila osobě v postavení ohrožené strany.³⁴

Ad b) bod 1) Dovolat se soudní ochrany před zahájením řízení je možné v tzv. prétórském smírčím řízení, které je upraveno v § 67-69 občanského soudního řádu (dále jen OSŘ).

Ad b) bod 2) U zásahu do osobnosti člověka je přípustné i předběžné opatření podle § 74 OSŘ. Předběžné opatření v případě ochrany osobnosti lze nařídit pouze na návrh, je-li třeba,

³⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k ustanovení § 81 – 83, str. 43. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/imeges/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. [cit. dne 17.7.2016].

aby byly zatímne upraveny pomery účastníků, nebo existuje-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen.

Ad b) bod 3) Pod tento prostředek lze zařadit určovací žalobu, dožadující se určení, že bylo určitým způsobem neoprávněně zasaženo do práva na ochranu osobnosti žalobce. V těchto případech není třeba prokazovat naléhavý právní zájem na takovém určení.³⁵

Ad b) bod 4) Platná právní úprava opouští zásadu předchozí právní úpravy, kritizovanou pro znevýhodnění poškozeného, podle níž má rekurzivní restituce přednost před restitucí naturální. V § 2951 je formulována zásada, že se škoda nahrazuje především uvedením do předešlého stavu a že rekurzivní restituce přichází v úvahu jen, žádá-li o to poškozený, anebo není-li uvedení do původního stavu dobře možné. Je-li tedy naturální restituce možná, má nadále záležet jen na vůli poškozeného, jaký způsob nahrazení škody bude požadovat a soud nebude moci zkoumat, zda je zvolený způsob náhrady podle jeho názoru účelný nebo obvyklý. Pokud by však poškozený volil určitý způsob restituce jen za účelem šikany škůdce, nedostalo by se mu právní ochrany.³⁶

Ad 2) Účinným prostředkem nápravy zásahu do všeobecného osobnostního práva je zvláštní soudní (petitorní) ochrana. Tento institut je v § 82 odst. 1 založen na dvojici prostředků, jimž odpovídají žalobní návrhy na:

- a) Upuštění od neoprávněného zásahu.
- b) Odstranění následku, vzešlého z neoprávněného zásahu.

Tyto prostředky občanskoprávní ochrany osobnosti člověka, lze stejně jako tomu bylo za účinnosti předchozího OZ v konkrétním případě buď použít samostatně, anebo je za účelem dosažení potřebné efektivity kombinovat. Spojka „nebo“ zde má význam slučovací.³⁷ Ze žalobního petitu však musí být zcela jasně a určitě patrné, jakého prostředku se žalobce v konkrétním případě domáhá.

Dalším prostředkem je poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, které bylo v předchozí právní úpravě zahrnuto v § 13 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku a které

³⁵ rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29.5. 1995, sp. zn. Cdon 18/95.

³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k ustanovení § 2951 až 2971, str. 576. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. [vid. dne 18.7.2016].

³⁷ Tamtéž, str. 24.

se v současně platném OZ přesouvá z hlediska systematiky do části čtvrté, hlavy III, nazvané závazky z deliktů. Zadostiučinění spočívá v určitém plnění, které se přiznává postiženému člověku. OZ zdůrazňuje, že má být zvoleno takové řešení, které má potenciál způsobenou újmu dostatečně účinně odčinit. Jestliže takové zadostiučinění není možné zvolit, má být poskytnuto v penězích, jak se uvádí v § 2951 odst. 2 OZ, který i nadále rozlišuje zadostiučinění:

- a) Morální (satisfakce nemajetková).
- b) Peněžité (satisfakce majetková).

Ad a) Tento druh zadostiučinění má přednost před peněžitým zadostiučiněním. I tímto morálním zadostiučiněním lze odčinit způsobené duševní útrapy, které jsou podle § 2956 OZ nemajetkovou újmu a které vyvolal neoprávněný zásah do některého z osobnostních práv člověka. Nejprůhodnějším způsobem morálního zadostiučinění při neoprávněném zásahu do osobnostních práv člověka uvedených v § 81 odst. 2, § 84 a § 86 OZ je omluva.

Ad b) Zadostiučinění v penězích má svou opodstatněnost v těch případech, kdy neexistuje žádný jiný právní prostředek, za jehož pomoci by bylo možno tuto újmu přiměřeně a tím účinně zmírnit. Je jednou z civilněprávních sankcí, která má odrazovat rušitele chráněných osobnostních statků a jeho možné následovníky od protiprávního jednání, a být preventivně optimalizováno mezi satisfakčním a sankčním působením přiměřeného zadostiučinění, mezi nimiž existuje vztah komplementarity (navzájem se doplňující) i vztah konkurence (v tom směru, že výše náhrady nesmí být toliko exemplární civilní sankcí, tj. fakticky bezdůvodným obohacením osoby dotčené neoprávněným zásahem).³⁸ I tímto způsobem zadostiučinění lze odčinit způsobené duševní útrapy. OZ nestanoví ani maximální ani minimální hranici pro určení výše zadostiučinění. Pokud by se zákonodárce uchýlil k takovému řešení, potencionální rušitel osobnostních práv by snáze mohl kalkulovat rizika spojená s jeho protiprávním počínáním.³⁹ Pro určení výše zadostiučinění v penězích bude prvořadě rozhodující žalobní návrh (petit), samotného postiženého člověka, obsahující písemně určenou částku. Soud je sice při určení výše peněžitého zadostiučinění vázán žalobním návrhem ale může přisoudit ultra petitum i vyšší zadostiučinění, nežli navrhnul žalobce (§

³⁸ Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1586/09, ze dne 6.3.2012. Dostupné z: www.nalus.cz.

³⁹ HAJN, P. K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 4, s. 7-12. ISSN 1210-6348.

153 odst. 2 o.s.ř.).⁴⁰ Jediným kritériem pro použití přiměřeného zadostiučinění je předpoklad, že jiný způsob nezajistí skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy jak uvádí § 2951 odst. 2, věta druhá. Stejně jako tomu bylo v předchozí právní úpravě, tak i podle nyní účinného OZ je možno uplatnit současně jak morální, tak i peněžité zadostiučinění, neboť OZ převzal koncept zákonné úpravy platné do 31.12.2013.⁴¹

3.7 Prostředky trestněprávní ochrany osobnosti

Trestní právo poskytuje ochranu osobnosti fyzické osoby jak na úrovni správního práva trestního, tak na úrovni trestního práva hmotného. Na úvod je třeba uvést, že obě tyto odvětví jsou součástí práva veřejného, v němž je jeden subjekt práva podřízen druhému, který v právním vztahu vystupuje jako silnější (platí tu princip subordinace).⁴² Ochrana je zde založena na principu zavinění.

Ve správním právu trestním poskytuje ochranu osobnosti zákon. č. 2009/1990 Sb. o přestupcích (dále jen PŘZ), ve skutkové podstatě popsané v § 49 nazvané přestupky proti občanskému soužití. Druhým objektem je občanské soužití, dodržování jeho pravidel, a jeho narušení představuje obligatorní znak skutkových podstat přestupků uvedených v § 49 PŘZ. Takové narušení občanského soužití je trestáno tehdy, dojde-li k jeho negativnímu zasažení jednáním určité intenzity a které svojí povahou typově odpovídá jednáním uvedeným v demonstrativním výčtu hrubých jednání v zákoně. Občanské soužití je neurčitý právní pojem, který není přestupkovým zákonem ani jinou právní normou obsahově určen. Použití zákona o přestupcích nepřichází v úvahu vždy, ale pouze pokud to umožňuje intenzita a povaha útoku a jestliže sankce pro útočníka, jíž lze dosáhnout použitím příslušných ustanovení OZ, se jeví zjevně nedostačující. Jednání naplňující skutkovou podstatu tohoto přestupku je vždy rovněž v rozporu s ustanovením § 81 OZ. Proto, pokud jednání osoby není v rozporu s § 81 OZ, nemůže odporovat ani § 49 PŘZ.⁴³ Sankcí je zde možnost uložení pokuty do výše 5.000 Kč za přestupek podle § 49 odst. 1 písm. a), resp. do

⁴⁰ Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1586/09 ze dne 6.3. 2012. Dostupné z: www.nalus.cz.

⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k ustanovení § 2951 – 2971, str. 576. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>. [vid. 22.7. 2016].

⁴² Knapp, V. *Teorie práva, 1 vydání*. Praha : C.H. Beck, 1995, s. 68. ISBN 80-7179-028-1.

⁴³ HORZINKOVÁ, E., HORZINKOVÁ, K. Některé přestupky proti občanskému soužití a obdobné trestné činy. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2013, č. 3, s. 47-52. ISSN 1801-8211.

výše 20.000 Kč za přešupek podle § 49 odst. 1 písm. b) až e), přičemž za přešupek podle písm. c) lze spolu s pokutou uložit i zákaz pobytu.

Trestní právo hmotné poskytuje ochranu osobnosti fyzických osob v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen TZ), který je v účinnosti od 1.1. 2010. Kodifikace je založena na přesvědčení, že ochranu demokratického státního a společenského zřízení, práv a svobod jednotlivců a ochranu jejich života, zdraví a majetku je třeba dosahovat především mimotrestními prostředky. Na protiprávní jednání je třeba reagovat prostředky trestního práva až v krajních případech v souladu s pomocnou (subsidiární) úlohou trestního práva v právním řádu a ve společnosti. Jedním ze základních cílů trestního zákoníku je nadřazení základních lidských práv a svobod nad ostatní zájmy chráněné tímto zákoníkem. Tento cíl vyjadřuje i nové pořadí jednotlivých hlav části druhé (zvláštní části trestního zákoníku). Do středu pozornosti a do popředí trestněprávní ochrany se dostává člověk, jeho život, zdraví, tělesná integrita, osobní svoboda, nedotknutelnost, důstojnost, vážnost, čest, ochrana jeho soukromí, obydlí, majetku a jiných jeho základních lidských práv, svobod a zájmů.⁴⁴

Primárně poskytuje trestní zákoník ochranu osobnosti v hlavě II, dílu 2, nazvaném trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Jsou zde zařazeny trestné činy, jejichž skutkové podstaty jsou stručně analyzovány níže. Do osobnosti člověka zasahují i trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, zařazené v hlavě III trestního zákoníku, trestné činy proti rodině a dětem, zařazené v hlavě IV trestního zákoníku a v neposlední řadě také trestné činy proti životu a zdraví, seskupené v hlavě I zvláštní části trestního zákoníku.

3.7.1 Neoprávněné nakládání s osobními údaji

Objektem tohoto trestného činu je zájem společnosti na ochraně před neoprávněným zveřejňováním osobních údajů a jejich zneužíváním a ochrana dalších práv a oprávněných zájmů, které zveřejněním osobních údajů mohou být poškozeny. Ustanovení § 180 obsahuje dvě samostatné skutkové podstaty. První skutková podstata je vymezena v odstavci 1 a chrání každého před neoprávněným zveřejněním, sdělením, zpřístupněním, jiným

⁴⁴ ŠÁMAL, P. Trestní zákoník a naplňování funkcí a základních zásad trestního práva hmotného. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10, s. 22-36. ISSN 1210-6348.

zpracováním nebo přisvojením si osobních údajů shromážděných o jiném v souvislosti s výkonem veřejné moci. Druhá skutková podstata v odstavci 2 dopadá na neoprávněné zveřejnění, sdělení nebo zpřístupnění třetí osobě osobních údajů získaných v souvislosti s výkonem povolání, zaměstnání nebo funkce pachatele, jestliže tím pachatel porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti. Znak osobní údaj této skutkové podstaty se vykládá jako jakýkoliv údaj týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. V odstavci 2 a 3 se k základním skutkovým podstatám přidávají okolnosti, které podmiňují použití vyšší trestní sazby.

3.7.2 Poškození cizích práv

Tento trestný čin, popsáný v § 181 TZ, je také nazýván jako nemajetkový podvod, neboť chráněna jsou jiná než majetková práva jednotlivce, oblasti vztahů rodinných, pracovních, podnikatelských, ale i práva právnických osob, kolektivních orgánů a také státu. Pachatel buď uvede poškozeného v omyl, nebo využije omylu jiného, kdy sám k vyvolání omylu nepřispěl, ale po poznání omylu jiného a v příčinném vztahu k němu jednal tak, aby jinému způsobil vážnou újmu na právech. V odstavci 2 a 3 této skutkové podstaty se pak přidávají kvalifikační znaky, které zvyšují společenskou škodlivost a následek nebo následky takových jednání.

V minulosti byli za tento trestný čin postihováni i pachatelé, kteří vstupovali do závazkových vztahů pod identitou jiných osob, které o tom však nevěděly a po nichž byly později závazky vymáhány, neboť pachatelé je nehradili a ani neměli v úmyslu je hradit.⁴⁵ Nejvyšší soud k tomu vydal judikát v němž uvádí, že pokud směřuje podvodné jednání pachatele pouze k porušení majetkových práv poškozeného, může být posouzeno toliko pouze jako majetkový trestný čin a nikoliv současně v jednočinném souběhu jako trestný čin poškození cizích práv.⁴⁶

⁴⁵ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.9.2012, sp. zn. 4 Tdo 853/2012, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11. 2011, sp. zn. 6 Tdo 1260/2011, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

⁴⁶ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.2.2014, sp.zn. 4 Tdo 106/2014, uveřejněné pod číslem 4/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

3.7.3 Porušení tajemství dopravovaných zpráv

Objektem je zde tajemství dopravovaných zpráv, zahrnujících ochranu listovního tajemství i tajemství jiných písemností a záznamů zasílaných poštou nebo jiným způsobem i tajemství zpráv podávaných telefonem nebo jiným podobným zařízením. Toto ustanovení obsahuje v odstavcích 1 a 2 dvě samostatné základní skutkové podstaty a v odstavci 5 zvláštní skutkovou podstatu. K jejich naplnění musí pachatel v případě odstavce 1 porušit tajemství, které obsahují nosiče uvedené pod písmeny a) až c). V odstavci 2 je pachatel postihován za prozrazení nebo využití tajemství získaného z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, které nebyly určeny jemu. Zvláštní skutková podstata v odstavci 5 je navázána na zaměstnance provozovatele poštovních služeb, telekomunikační služby nebo počítačového systému anebo jinou osobu vykonávající komunikační činnosti, která spáchá čin uvedený v odstavci 1 nebo 2, jinému úmyslně umožní spáchat takový čin, případně pozmění nebo potlačí dopravovanou nebo přenášenou písemnost nebo zprávu. Oproti odstavci 1 a 2, kde může být pachatelem kdokoliv, tak v odstavci 5 má pachatel zvláštní postavení. Odstavec 3,4 a 6 obsahuje kvalifikované skutkové podstaty, v nichž se ke znakům základních skutkových podstat přidávají okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

3.7.4 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí

Tato skutková podstava podle § 183 TZ poskytuje ochranu listovnímu tajemství a tajemství jiných písemností, záznamů a dokumentů uchovávaných v soukromí. Trestem je postihováno neoprávněné porušení tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí tím, že je zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo je jiným způsobem použije. Tajemstvím je zde chráněn především obsah, ale i s tím související obrazové a jiné ztvárnění listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí.⁴⁷

⁴⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání, Praha : C.H. Beck, 2010, s. 1638. ISBN 978-80-7400-178-9.

V odstavci 2,3 a 4 přistupují k základní skutkové podstatě okolnosti, podmiňující použití vyšší trestní sazby.

3.7.5 Pomluva

Na úvod k této skutkové podstatě je třeba uvést, že návrh trestního zákoníku z roku 2006 dekriminlizoval pomluvu s odůvodněním, že případy, na které tento trestný čin dopadal, by měly být řešeny na základě ochrany osobnosti v rámci občanského práva. Nakonec však byla tato skutková podstata do trestního zákoníku zařazena pod § 184. Zákonodárce tím vyjadřuje přesvědčení, že lidská čest není statkem méněcenným v porovnání s jinými statky a závažnější útoky proti cti by měly být kriminalizovány.⁴⁸

Toto ustanovení poskytuje ochranu cti a dobré pověsti před pomluvou, která může vážným způsobem narušit rodinný a společenský život člověka. Předmětem útoku je zde pouze jednotlivec.⁴⁹

Sdělením nepravdivého údaje je sdělení informace o jiném, která je v rozporu se skutečností za předpokladu, že taková zpráva je způsobilá značnou měrou ohrozit jeho vážnost u spoluobčanů. Zákon demonstrativně uvádí příklady možného ohrožení vážnosti. Jsou jimi poškození v zaměstnání, narušení rodinných vztahů a jiná vážná újma. K ohrožení vážnosti u spoluobčanů nemusí dojít, stačí, že nepravdivý údaj je k tomu způsobilý, i když v konkrétním případě nic takového nehrozí.⁵⁰

V odstavci 2 trestní zákoník uvádí prostředky, které násobí rozsah rozšíření pomluvy a tím také její dopad na poškozeného.

Za trestný čin pomluvy dovoluje trestní zákoník uložit trest odnětí svobody. V případě odstavce 1 je to trest až na jeden rok, u odstavce 2 je to trest odnětí svobody až na dvě léta, nebo zákaz činnosti. Právě uložení trestu odnětí svobody je kritizováno ze strany

⁴⁸ GŘIVNA, T. Ochrana cti v návrhu nového trestního zákoníku 2006. *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica* 2, 2007, s.143-150. ISSN 0323-0619.

⁴⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání, Praha : C.H. Beck,2010. s. 1642. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁵⁰ Tamtéž, s. 1653.

mezinárodních organizací jako je Rada Evropy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a dále také Výbor OSN pro lidská práva.⁵¹

Judikatura k tomuto trestnému činu není nijak bohatá, autor zastává názor, že většina poškozených postupuje cestou civilního řízení a požaduje omluvu ve spojení s náhradou škody za nemajetkovou újmu. Z poslední doby je zde rozhodnutí Nejvyššího soudu, kterým reagoval na šikanózní insolvenční návrhy, které podávají navrhovatelé ve snaze poškodit jinou fyzickou či právnickou osobu tím, že se její jméno po podání takového návrhu objeví v insolvenčním rejstříku.⁵²

Autor předkládané diplomové práce zpracovával za dobu své služby u Policie ČR jeden případ pomluvy, který se dostal do fáze podání obžaloby. Tohoto trestného činu se měl dopustit člen zastupitelstva jedné obce tím, že na veřejném zasedání zastupitelstva, kde byla kromě zastupitelů přítomna i veřejnost, sdělil o jednom přítomném občanovi, že je psychopat, potřebující psychiatrickou péči. Soud toto jednání jako trestný čin neposoudil a aniž by nařídil hlavní líčení, postoupil věc do správního řízení místně příslušnému správnímu orgánu. V odůvodnění svého postupu uvedl, že nastavená důkazní situace po provedeném vyšetřování nasvědčuje tomu, že přesnou formulaci pronesených výroků obžalovaným na adresu poškozeného se nepodařilo a ani nepodaří zjistit, neboť jednak od spáchání skutku uplynula doba více jak dvouletá, a jednak pokud svědci něco slyšeli, pak to bylo vždy „něco v tom smyslu“, nebo „někdo ze zastupitelů to řekl“.⁵³

3.8 Ochrana osobnosti ve vybraných právních předpisech

Osobnost člověka chrání i jiné zákony, než občanský zákoník. Je tomu tak proto, že vzhledem k šíři osobnostních práv, do nich může být zasahováno v celé řadě specifických společenských vztahů, jejichž regulace je nezbytné upravit zákony, které detailně upravují tu kterou danou sféru. V další části práce bude podána stručná analýza některých oblastí, v nichž může docházet a také dochází k zásahům do osobnostních práv člověka. Z těchto

⁵¹ CHALUPSKÁ, L. Uložila se otázka dekriminalizace pomluvy k zimnímu spánku? *Právní prostor* [online]. 23. prosince 2014, [vid. 31. července 2016]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/ulozila-se-otazka-dekriminaliace-pomluvy-k-zimnimu-spanku>.

⁵² usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014, uveřejněné pod číslem 49/2015 Sbírký rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

⁵³ usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. 2 T 29/2016.

oblastí byl vybrán pracovní poměr, který se dotýká podstatné části lidí, kteří v tomto právním vztahu jsou, nebo budou. Dále byla zvolena právní úprava mediálního práva, konkrétně tištěných médií, která svou činností zasahují nejčastěji do dobré pověsti, osobní cti a soukromí fyzických osob.

3.8.1 Ochrana osobnosti podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce

V pracovněprávních vztazích má ochrana osobnosti člověka širší význam, neboť neposuzujeme ochranu člověka, ale ochranu zaměstnance. Přitom se vychází nejen z uvedených ustanovení OZ, ale i z příslušných úprav zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále ZP). Vztah mezi OZ a ZP je subsidiární, kdy OZ se podpůrně použije na pracovněprávní vztahy.⁵⁴

V ZP je několik ustanovení, obsahující úpravu relevantní k problematice osobnostních práv zaměstnanců. V § 16 je to úprava rovného zacházení se zaměstnanci a zákaz diskriminace. V odstavci 1 § 16 je zaměstnavateli uloženo zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci. Povinnost rovného zacházení zaručuje rovná práva uchazečům o zaměstnání a zaměstnancům nacházejícím se ve stejném či srovnatelném postavení.⁵⁵

V pracovněprávních vztazích je též zakázána jakákoliv diskriminace, což je stanoveno v odstavci 2 § 16, který odkazuje na antidiskriminační zákon (dále AntDZ). Podstatou diskriminace je určité odlišné či rozdílné zacházení, které zákaz diskriminace v rozsahu diskriminačních důvodů činí nedovoleným. V § 10 AntDZ jsou upraveny nároky obětí diskriminace, které mohou vznášet v civilním řízení. Toto ustanovení je velice blízké stávajícímu § 82 odst. 1 OZ. Pokud se tedy jedná o diskriminaci v působnosti antidiskriminačního zákona, nutno vznášet civilní nároky z této diskriminace podle § 10 AntDZ. Pokud se však jedná o diskriminační jednání mimo působnost AntDZ, je nutný postup podle § 82 odst. 1 OZ. Příslušným k podání žaloby podle § 10 AntDZ je okresní soud.⁵⁶

⁵⁴ JOUZA, L. Ochrana osobnosti zaměstnance v pracovněprávních vztazích. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 6, s. 26-30. ISSN 1210-6348.

⁵⁵ BĚLINA, M., DRÁPAL, L. a kol. *Zákoník práce. Komentář. 2. vydání*. Praha : C.H. Beck, 2015, s. 89. ISBN 978-80-7400-290-8.

⁵⁶ KŮHN, Z. Nová žaloba podle § 10 antidiskriminačního zákona. *Právní rozhledy*. 2010, č. 3, s. 77. ISSN 1210-6410.

Přípustné důvody rozlišování mezi zaměstnanci jsou uvedeny v odstavci 3 § 16 ZP. To připouští, v jakých případech je možné s určitou skupinou zaměstnanců nebo s jednotlivými zaměstnanci jednat odlišně tak, aby se nejednalo o nerovné zacházení, resp. diskriminaci.

Expressis verbis je ochrana osobních práv zaměstnance v ZP zakotvena ve čtyřech odstavcích § 316 a to v rámci rubriky ochrana majetkových zájmů zaměstnavatele a ochrana osobních práv zaměstnance. Podle § 316 odst. 1 ZP nesmějí zaměstnanci bez souhlasu zaměstnavatele užívat pro svou osobní potřebu zde vyjmenované prostředky a zařízení, přičemž dodržování tohoto ustanovení je zaměstnavatel oprávněn přiměřeným způsobem kontrolovat. Zákon dále stanoví v § 316 odst. 2 ZP určité mantinely této přiměřené kontroly, a to zejména ve vztahu ke kolizi s ochranou soukromí.

Zaměstnavatel je oprávněn provádět kontrolu zaměstnance formou otevřeného a nikoliv tajného sledování. V této souvislosti je nutno zohlednit, že přestože pracovněprávní vztah vytváří velmi osobní dlouhodobé pouto mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, i na pracovišti v pracovní době musí zůstat výkon práva zaměstnance na soukromý a rodinný život praktický a účinný.⁵⁷

V § 316 odst. 4 ZP je obecný rámec pro získávání informací týkajících se zaměstnance.

Zaměstnavatelé mají v této oblasti odlišná oprávnění před a po vzniku pracovního poměru. Před vznikem pracovního poměru nebo uzavřením dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti smí zaměstnavatel vyžadovat jen ty údaje, které bezprostředně souvisí s přijetím do zaměstnání. Po vzniku pracovního poměru nesmí zaměstnavatel od zaměstnance vyžadovat informace, které bezprostředně nesouvisí s výkonem práce a s pracovněprávním vztahem. Některé údaje však musí zaměstnavatel znát, aby mohl dostát povinností uloženým v ZP a jiných právních předpisech.⁵⁸

Odškodnění zásahu do ochrany osobnosti zaměstnance v pracovněprávních vztazích je závislé na povaze předpisů, které právní ochranu zajišťují. Porušení ustanovení ZP může

⁵⁷ ŠTEFKO, M. Ochrana soukromí zaměstnanců ve světle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. *Jurisprudence*. 2012, č. 7-8, s. 18-19. ISSN 1802-3843.

⁵⁸ JOUZA, L. Ochrana osobnosti zaměstnance v pracovněprávních vztazích. *Bulletin advokacie*. 2014. č. 6, str. 26-30. ISSN 1210-6348.

znamenat porušení právní povinnosti zaměstnavatelem a v důsledku toho i náhradu škody postiženému zaměstnanci.⁵⁹

3.8.2 Ochrana osobnosti podle zákona č. 46/2000 Sb., tiskový zákon

Zákonnou úpravu regulace tištěných médií vymezuje zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon⁶⁰ (dále jen TiskZ). Střetává se zde právo na svobodu projevu, zakotvené v čl. 17 Listiny s právem na ochranu osobnosti, čl. 10 Listiny. Z relevantních ustanovení, vztahující se k tématu této práce je třeba uvést právo na odpověď, upravené v § 10 TiskZ. Předpokladem pro vznik práva na odpověď je uveřejnění sdělení, obsahující skutkové tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí určité osoby, anebo jména nebo dobré pověsti právnické osoby, v periodickém tisku. Odpovědnost za obsah periodického tisku je na jeho vydavateli. Právo na odpověď tedy nelze uplatnit vůči sdělením v periodickém tisku, kterými se uveřejňují mínění, posudky, hodnocení a kritiky jevů a osob. V těchto případech se nejedná o skutková tvrzení, ale o hodnotící úsudky, které i kdyby se opíraly o nepravdivé skutkové předpoklady – mají subjektivní povahu (vyjadřují názor toho, kdo takové úsudky pronáší), a na které proto nelze používat měřítko pravdivosti či objektivní správnosti.⁶¹ Zásahem do práv chráněných § 81 odst. 2 OZ může být i pravdivé tvrzení, které se dotýká intimní sféry člověka. Bylo by zajímavé, jak by soud rozhodl o žalobě bývalého hradního právníka Pavla Hasenkopfa, který v listopadu 2013 podal žalobu na prezidentskou kancelář, samotnou hlavu státu Miloše Zemana a na kancléře Vratislava Mynáře. V žalobě žádal omluvu a milión korun za to, že byl v dubnu 2013 kancléřem Vratislavem Mynářem v rozhovoru pro deník Právo, označen za jednoho z autorů amnestie, která přivedla na svobodu tisíce odsouzených, u dalších pak bylo jejich trestní stíhání zastaveno.⁶² Pokud by žalobce prokázal, že nebyl autorem amnestie, tak jak by jej Mynářovo tvrzení poškodilo na jeho osobnostních právech? Patrně by to odůvodnil tím, že rozsah amnestie byl veřejností hodnocen velmi negativně. Spor skončil smírem a tak jsme se soudního projednání nedočkali.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ DOLEŽÍLEK, J. Právo na odpověď a na dodatečné sdělení podle nového tiskového zákona. *Právní rozhledy*. 2000, č. 10, s. 430-440. ISSN 1210-6410.

⁶² KOUKAL, J. Za nařčení z autorství amnestie žádá právník milión. *Právo*, 30.11.2013, s. 2.

V § 11 TiskZ je upraven institut dodatečného sdělení, vycházející ze zásady presumpce nevin, kterou TiskZ vztahuje i na přestupkové řízení vedené proti fyzické osobě a na řízení o správním deliktu, jehož subjektem může být nejen fyzická osoba, ale i osoba právnická. Dodatečné sdělení se omezuje jen na informaci o tom, jaký byl obsah rozhodnutí, jímž bylo trestní nebo správní řízení vedené proti fyzické nebo právnické osobě pravomocně skončeno.

Nejrozsáhlejší novela TiskZ byla provedena zákonem č. 305/2013 Sb., ze dne 13.9. 2013 s účinností od 1.11.2013, která upravila problematiku tkzv. „radničních periodik“. Novelou byl definován pojem periodický tisk územního samosprávného celku, kdy tato definice je založená na osobě vydavatele a nevyužívá obsahová kritéria. Nově byl vložen § 4a, ve kterém byla vydavateli stanovena povinnost poskytovat objektivní a vyvážené informace o územním samosprávném celku a vzhledem ke specifčnosti periodických tiskovin územních samosprávných celků se vydavateli stanoví další povinnost, zajistit přiměřený prostor pro vyjádření různých politických názorů. Dále byl vložen nový § 11a, nazvaný „Doplňující informace“. Pomocí tohoto institutu se žádá buď o uveřejnění toho, co chtěl žadatel sdělit v původním rozsahu, nebo toho, co mu vydavatel nezveřejnil.⁶³

K činnosti médií ve vztahu k veřejným osobám existuje poměrně rozsáhlá judikatura Ústavního soudu, která v souhrnu sděluje, že hranice přijatelné kritiky jsou u těchto osob adekvátně širší, než u soukromé osoby.⁶⁴ U těchto osob také obecně platí, že disponují mnohem snadnějším přístupem k médiím, a mají tak mnohem snadnější možnost vyvrátit to, co ony samy považují za smyšlenky. Soudní ochrana dobrého jména takovýchto veřejně činných osob je i proto realizována v míře menší než ochrana dobrého jména kohokoliv jiného, který má mnohem menší spektrum možností vstoupit do veřejné diskuse, než osoba veřejně činná.⁶⁵

⁶³ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=603&ct1=0>.

⁶⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 4.4.2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04. Dostupný z: www.nalus.cz.

⁶⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 15.3.2005, sp. zn. I. ÚS 367/03. Dostupný z: www.nalus.cz.

4 Analýza zkoumané problematiky

V této části práce autor vyjádří svůj názor na právní úpravu ochrany osobnosti v rozsahu celého právního řádu, včetně návrhu opatření k eliminaci nedostatků v ochraně osobnosti. Bude provedena analýza sporů na ochranu osobnosti jak je vykázána v soudní statistice. V další části práce budou popsány vybrané formy ingerence státní moci do osobnostních práv fyzických osob podle trestního řádu. Z těchto zásahů byly vybrány dva operativní úkony (odposlech a záznam telekomunikačního provozu, sledování osob a věcí) a jeden identifikační úkon (prohlídka těla a jiné podobné úkony). V závěru bude proveden a vyhodnocen empirický výzkum, s cílem zjistit názor veřejnosti na právní úpravu ochrany osobnosti.

4.1 Názor autora diplomové práce na platnou právní úpravu ochrany osobnosti

Platná právní úprava ochrany osobnosti je vzhledem k současné úrovni společenských vztahů, které jsou touto oblastí regulovány, dostačující. Právní úprava obsažená v OZ, vychází z předchozí právní úpravy jak myšlenkově, tak obsahově. Zachovává dosavadní doktrínu ve výkladu tohoto institutu, ale v některých oblastech právní úpravu rozšiřuje a přináší i některé změny. OZ se problematikou ochrany práv spjatých s osobností člověka zabývá podstatně obsáhleji než předchozí právní úprava. Proti předchozím pěti paragrafům je to 41 paragrafů a to pouze v oddílu 5 a 6. I přes kvantifikační vyjádření paragrafové úpravy, snaží se být nová úprava obecným předpisem vycházejícím z teorie přirozených práv. Právní úprava zahrnuje také celou řadu otázek a situací, které můžeme nalézt v jiných zvláštních předpisech. Tyto zvláštní právní předpisy pak mají charakter předpisů speciálních a jejich ustanovení jsou přednostně aplikována. Vyvolává to pak otázky, zda je opravdu nezbytně nutné podrobně upravovat v občanském zákoníku práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu, když je tato problematika již dostatečně upravena v zákoně o zdravotních službách. Rozšiřuje se tím rozsah občanského zákoníku a úpravu to činí kauzuistickou a nepřehlednou se sklony k hypertrofii práva. Z jiného úhlu pohledu je však faktem, že z běžné praxe platí, že předpis, jakým je občanský zákoník, vejde u veřejnosti ve větší známost, než předpis zvláštní.

Za přínosné je autorem považováno ustanovení § 88 odst. 1 OZ, které dovoluje pořítit podobiznu nebo zvukový či obrazový záznam bez souhlasu dotčené osoby, pokud se tyto substráty pořítí nebo použijí k účelům zde uvedeným. Znamená to například, že takové záznamy budou připuštěny v občanskoprávním řízení jako důkaz. Za účinnosti předchozí právní úpravy řešila soudní praxe žalobu na ochranu osobnosti, kdy žalobce požadoval od žalované, kterou byla pojišťovna, omluvu a náhradu nemajetkové újmy ve výši 100.000 Kč. Žalovaná si najala soukromého detektiva, který pořizoval obrazové záznamy žalobce, aby v řízení ve věci náhrady škody na zdraví, vzniklé žalobci v důsledku pracovního úrazu, prokázala rozsah náhrady škody. Žalovaná však neměla souhlas žalobce k takovému zásahu a z toho důvodu také soud označil takový důkaz za nepřijatelný.⁶⁶ A právě v typově shodných případech budou takové důkazy již použitelné, právě s ohledem na § 88 odst. 1 OZ. Lze zároveň vyslovit obavy, možná zbytečné, aby tohoto ustanovení nebylo zneužíváno, neboť tak jako lze s nožem ukrojit chléb, tak s ním jde i bodnout.

Při zpracování této diplomové práce autor také v žádných materiálech nenalezl, z jakého důvodu došlo ke změně věcné příslušnosti soudu v případě žalob na ochranu osobnosti. Do 31.12.2013 byly k projednávání žalob ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. věcně příslušné jako soudy prvního stupně soudy s působností krajského soudu. O odvoláních v těchto věcech pak rozhodovaly vrchní soudy a o případných dovoláních rozhodoval Nejvyšší soud. Takto stanovená věcná příslušnost byla zdůvodňována tím, že pro tyto spory je charakteristická skutková nebo právní složitost a také jde o věci, které jsou spíše marginální soudní agendou. Novelou občanského soudního řádu, účinnou od 1.1.2014 jsou pro tuto agendu v prvním stupni věcně příslušné okresní soudy. Jako možný důvod této změny přichází v úvahu skutečnost, že žaloby na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění projednávají v prvním stupni také okresní soudy. Zde je tedy snad možno hledat východisko provedené změny.

Po seznámení s odbornou literaturou se autor neseťkal s žádnými výraznými výtkami na stávající úpravu ochrany osobnosti. Zároveň se však samozřejmě nikdy nedá vyloučit, že pestrost života může přinést situace, kdy bude zjištěno, že ani současná úprava není bez mezer. Je tomu však i v jiných právních odvětvích, že ač se norma snaží postihnout a upravit veškeré možné eventuality, připadající v úvahu, tak se vždy mohou a také se vyskytují nové

⁶⁶ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.5. 2015, sp. zn. 30 Cdo 5216/2014. Dostupný z: www.nsoud.cz.

situace, zákonodárcem nepředvídané, neboť šedá je teorie a zelený je strom života. Dá se však s poměrně velkou jistotou konstatovat, že stávající úpravou jsme se přiblížili k úrovni ochrany osobnosti ve vyspělých zemích světa.

Na základě uvedeného zhodnocení platné právní úpravy je také v souladu se zadáním navrženo opatření k eliminaci nedostatků v ochraně osobnosti. Východiskem pro tuto část práce je autorovo zjištění o počtu neoprávněných zásahů do osobnostních práv. Jak po linii občanskoprávní, tak po trestněprávní linii se jedná o velmi nízké, snad až zanedbatelné počty, jejichž tendence je až na výjimky sestupná. Dokládá to, že protiprávní zásahy do osobnostních práv nejsou nijak frekventované. Ve shodě s tím jsou i výsledky výzkumu, který je součástí této práce a v němž 58 % respondentů odpovědělo, že nebylo porušeno jejich osobnostní právo a dalších 30 % respondentů odpovědělo, že to neví. Je však samozřejmé, že vedle statistiky evidovaných zásahů, je zde mnohem početnější skupina zásahů neevidovaných. Autor si netroufá tuto druhou skupinu kvantifikovat nějakým násobkem. Jen obecně se v kriminologii uvádí, že míra latentní kriminality, tedy té, která nebyla zjištěna, se různí podle typů trestné činnosti, kdy právě v této zkoumané oblasti bude několikanásobně vyšší, než registrovaná kriminalita. Tomu odpovídá i výsledek výzkumu, který ve své práci provedl Miroslav Houdek. V jím provedeném výzkumu z 15 respondentů, kteří odpověděli, že byli poškozenými ve věci neoprávněného zásahu do osobnostních práv, 8 uvedlo, že nic nehlásili.⁶⁷ Dalším důvodem pro níže uvedený návrh, je výsledek z autorem této práce provedeného výzkumu, že právní vědomí o ochraně osobnosti je nízké.

Na podkladě těchto zjištění je jako opatření k eliminaci nedostatků v ochraně osobnosti navrhováno vyvinout úsilí ke zvýšení právního vědomí veřejnosti v této oblasti. Prvořadě na individuální úrovni, což se následně promítne do celospolečenské úrovně právního vědomí. Je to právní vědomí, jako jeden z faktorů, který zajišťuje dodržování nebo porušování právních předpisů. Pokud má společnost právní vědomí na kvalitativně vyšší úrovni, pak to posiluje i právní jistotu, kterou každý jedinec získává důvěru v právo jako takové a může se spolehnout na státní moc, že mu zajistí ochranu jeho oprávněným zájmům a požadavkům. Bude to zároveň také tato moc, která bude hlídat překročení zákona, za které bude následovat trest. Zvýší se tím i předvídatelnost práva a škůdce i poškozený budou poměrně spolehlivě

⁶⁷ HOUDEK, M. *Ochrana osobnosti v právním řádu České republiky*. Praha, 2009. Diplomová práce (Ing.) Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra práva, 2016-03-30.

vědět, jak bude jejich věc rozhodnuta. V neposlední řadě to bude mít i dopady ekonomické, protože soudní systém je pro stát velice nákladný a finanční stránka může od sporu odrazovat i žalobce. Cestou k tomuto opatření je vzdělávání ve školách a informovanost veřejnosti. Situace však není až tak špatná. Veřejnost je dnes informována alespoň o sporech veřejně známých osob s médii, kde dochází ke střetu dvou ústavních práv, a to právo na informace a na svobodu projevu s právem na ochranu osobnosti. I tyto kauzy přispívají k osvětě mezi veřejností.

Další oblastní jsou zásahy státní moci do osobnostních práv lidí. Stávající právní úprava v oblasti trestního práva je nastavena dosti přísně. Ty nejzávažnější úkony povoluje soud, který vyžaduje pečlivé zdůvodnění, proč je úkon vyžadován a zda-li není možno cíle dosáhnout jiným, méně invazivním způsobem. Obvinění mají také zvolené, případně ustanovené obhájce, kteří namítají, že pro provedení úkonů není důvod a že úkony jsou nezákonné a tím jako důkaz nepoužitelné. I když excesy nelze vyloučit nikdy, tak kontrolní mechanismy jsou zde nastaveny velmi precizně.

V ostatních oblastech společenských vztahů si myslím, že je stále více snah nepřihlížet k osobnostním právům člověka, protože se to jaksi nehodí a je zde zájem tu státu, tu zaměstnavatelů nebo jiných subjektů, mít pod kontrolou lidskou činnost, kterou by sice mohl kontrolovat i jiným způsobem, kterým by nezasahoval například do soukromí lidí, ovšem tento méně invazivní způsob je zpravidla složitější a také v některých případech dražší. V dnešní době, kdy zákony vznikají spíše na objednávku různých zájmových skupin, než aby upravovaly nově vzniklé situace tam, kde je to nezbytné, je nalezení optimální hranice velice obtížné.

Autorem navrhované opatření k eliminaci nedostatků sice není nijak převratné a velmi obecné ale právo v mnoha případech reaguje s větším či menším zpožděním až na nově nastalé jevy a situace, které vytváří právě praxe.

4.2 Vývoj počtu trestných činů proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

V další části práce bude formou tabulek podán přehled o počtech registrovaných trestných činů za období 2006-2015, jejichž skupinovým objektem je ochrana osobnosti, soukromí a listovního tajemství.

Tabulka 1 - Počty registrovaných trestných činů, kterými je zasahováno do osobnostních práv fyzických osob v období 2006-2009, za účinnosti z.č. 140/1960 trestní zákon

	§ 178 Neoprávněné nakládání s osobními údaji				§ 206 Pomluva				§ 239 § 240 Porušování tajemství dopravovaných zpráv			
	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
Spr. Hl. m. Prahy	34	9	19	7	25	41	42	32	13	8	12	17
Spr. Stř. Kraje	29	31	23	28	7	28	13	15	2	6	4	5
Spr. Jih. Kraje	35	30	28	23	5	6	7	3	2	1	0	2
Spr. Záp. Kraje	39	20	28	17	7	9	9	7	6	5	3	4
Spr. Sev. Kraje	30	29	40	49	17	22	31	27	2	5	7	9
Spr. Vých. Kraje	37	33	19	17	12	19	7	17	1	4	7	4
Spr. Jihom. Kraje	61	58	51	55	13	38	33	26	3	8	14	11
Spr. Severom. Kraje	27	27	33	38	38	21	26	13	11	13	13	2
Celkem	292	237	241	234	124	184	168	140	40	50	60	54

Zdroj: Policie ČR, Policejní prezidium ČR, vlastní zpracování

Tabulka 2 - Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

	§ 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji							§ 181 Poškození cizích práv					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015		2010	2011	2012	2013	2014	2015
KŘP HI.M. Prahy	8	11	12	14	9	6	KŘP HI.M. Prahy	346	245	251	270	257	262
KŘP Stř. Kraje	13	8	4	6	3	5	KŘP Stř. Kraje	90	84	74	63	62	48
KŘP Jihoč. Kraje	2	2	1	0	1	1	KŘP Jihoč. Kraje	15	14	19	28	15	24
KŘP Plz. Kraje	3	0	2	3	0	1	KŘP Plz. Kraje	12	13	14	12	13	8
KŘP Úst. Kraje	10	4	2	3	1	1	KŘP Úst. Kraje	89	57	55	61	57	45
KŘP Král. Kraje	0	0	0	1	0	0	KŘP Král. Kraje	48	45	43	50	46	30
KŘP Jihom. Kraje	1	2	0	3	3	1	KŘP Jihom. Kraje	40	44	40	46	44	35
KŘP Mor. Kraje	3	0	0	1	1	0	KŘP Mor. Kraje	44	29	39	51	45	38
KŘP Olom. Kraje	0	0	0	0	0	3	KŘP Olom. Kraje	18	20	19	25	23	16
KŘP Zl. Kraje	0	0	1	1	0	1	KŘP Zl. Kraje	10	8	8	9	9	7
KŘP Kr. Vysočina	3	1	2	4	0	0	KŘP Kr. Vysočina	17	31	30	46	28	36
KŘP Pard. Kraje	3	1	1	0	3	1	KŘP Pard. Kraje	17	16	15	16	11	9
KŘP Lib. Kraje	0	2	1	3	3	3	KŘP Lib. Kraje	26	30	32	35	27	34
KŘP Karl. Kraje	1	0	1	0	0	1	KŘP Karl. Kraje	19	39	31	29	41	29
Celkem	47	31	27	39	24	24	Celkem	791	675	670	741	678	621

Zdroj: Policie ČR, Policejní prezidium ČR, vlastní zpracování

Tabulka 3 - Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

	§ 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KŘP HI.M. Prahy	6	15	18	23	21	18
KŘP Stř. Kraje	6	9	7	5	8	18
KŘP Jihoč. Kraje	2	1	1	2	4	2
KŘP Plz. Kraje	0	0	4	15	8	5
KŘP Úst. Kraje	8	9	12	18	15	9
KŘP Král. Kraje	1	3	3	6	4	5
KŘP Jihom. Kraje	4	5	7	8	11	13
KŘP Mor. Kraje	9	10	9	11	10	25
KŘP Olom. Kraje	8	4	4	2	9	7
KŘP Zl. Kraje	0	2	1	2	1	0
KŘP Kr. Vysočina	1	4	2	3	2	6
KŘP Pard. Kraje	4	0	2	1	6	2
KŘP Lib. Kraje	3	3	1	1	3	2
KŘP Karl. Kraje	0	1	2	4	1	2
Celkem	52	66	73	101	103	114

Zdroj: Policie ČR, Policejní prezidium, vlastní zpracování

Tabulka 4 - Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

	§ 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KŘP Hl.M. Prahy	2	2	2	8	4	5
KŘP Stř. Kraje	2	2	2	1	2	1
KŘP Jihoč. Kraje	1	1	2	1	2	1
KŘP Plz. Kraje	1	2	2	1	1	2
KŘP Úst. Kraje	1	2	2	1	2	0
KŘP Král. Kraje	2	0	0	2	1	0
KŘP Jihom. Kraje	1	3	3	3	0	0
KŘP Mor. Kraje	1	3	2	4	1	1
KŘP Olom. Kraje	0	1	1	0	5	1
KŘP Zl. Kraje	1	0	0	0	0	0
KŘP Kr. Vysočina	2	0	1	1	1	1
KŘP Pard. Kraje	0	1	1	1	0	1
KŘP Lib. Kraje	1	2	1	0	0	2
KŘP Karl. Kraje	0	1	1	1	1	0
Celkem	15	20	20	24	20	15

Zdroj: Policie ČR, Policejní prezidium, vlastní zpracování

Tabulka 5 - Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník

	§ 184 Pomluva					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
KŘP HI.M. Prahy	20	21	30	39	35	33
KŘP Stř. Kraje	31	15	10	9	18	21
KŘP Jihoč. Kraje	3	5	4	6	9	9
KŘP Plz. Kraje	4	6	6	8	10	5
KŘP Úst. Kraje	14	13	15	18	14	13
KŘP Král. Kraje	5	2	4	8	7	3
KŘP Jihom. Kraje	24	28	22	19	19	11
KŘP Mor. Kraje	26	15	19	21	22	12
KŘP Olom. Kraje	11	7	9	7	5	3
KŘP Zl. Kraje	10	6	5	6	7	5
KŘP Kr. Vysočina	10	9	7	9	2	10
KŘP Pard. Kraje	9	3	2	2	3	2
KŘP Lib. Kraje	16	11	8	6	6	11
KŘP Karl. Kraje	1	3	3	5	2	0
Celkem	184	144	144	163	159	138

Zdroj: Policie ČR, Policejní prezidium, vlastní zpracování

4.3 Prolomení ochrany osobnosti podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

V této podkapitole bude podán přehled o počtech sporů na ochranu osobnosti podle OZ, AntDZ a podle TiskZ. Tímto přehledem má být dokumentována četnost výskytu zásahů do ochrany osobnosti fyzických osob v praxi.

V tabulce č. 6 jsou uvedeny počty soudních rozhodnutí ve věcech sporů o ochranu osobnosti v časovém období 2008–2015, po jednotlivých krajích. Patrný je vyšší počet těchto sporů v Praze. V jednotlivých krajích jsou to desítky sporů ročně, celkově je to pak v řádu stovek ročně, tedy agenda, která soudy zatěžuje jen okrajově a osciluje kolem přibližně stálých hodnot, v hlavním městě Praze dokonce klesá.

Tabulka 6 - Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů ve věcech sporů o ochranu osobnosti v letech 2008-2015

	práva na ochranu osobnosti								
	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
2008	241	59	23	21	46	35	115	130	670
2009	184	39	9	33	48	43	94	101	551
2010	204	46	3	40	54	30	110	81	568
2011	231	53	3	41	40	19	103	88	578
2012	174	63	3	2	59	32	85	89	507
2013	147	46	3	8	39	38	83	57	421
2014	184	49	37	38	35	40	47	67	497
2015	170	53	30	30	56	44	74	50	507

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR, vlastní zpracování

V tabulce č. 7 jsou uvedeny počty soudních rozhodnutí ve sporech podle antidiskriminačního zákona. Údaje začínají rokem 2011 vzhledem k účinnosti tohoto zákona, která nastala 1.9.2009. Podle hodnot zde uvedených je zřetelné, že jsou to jednotky sporů ročně za celou ČR a tato agenda je pro soudy raritou.

Tabulka 7 - Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů ve věcech sporů podle antidiskriminačního zákona v letech 2011-2015

spory podle antidiskriminačního zákona (zák.č. 198/2009 Sb.)									
	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
2011	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2012	0	2	0	0	0	0	0	2	4
2013	7	0	0	0	0	1	1	0	9
2014	3	0	1	0	1	0	0	1	5
2015	2	0	0	0	0	0	0	0	2

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR, vlastní zpracování

V tabulce č. 8 jsou uvedeny počty soudních rozhodnutí ve sporech podle tiskového zákona. Tato agenda je početně významnější než spory podle antidiskriminačního zákona, ovšem trend je zde klesající z řádů stovek v roce 2008 až na desítky, respektive jednotky sporů v posledních letech.

Tabulka 8 - Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů ve věcech sporů podle tiskového zákona v letech 2008-2015

	spory podle tiskového zákona (zák. č. 46/2000 Sb.)								
	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	ČR
2008	31	0	3	1	0	0	0	0	204
2009	35	0	2	0	0	1	0	0	197
2010	22	1	0	1	0	0	0	0	24
2011	36	1	0	0	0	0	0	0	37
2012	18	1	0	0	0	1	0	1	21
2013	16	0	0	0	0	0	0	0	16
2014	6	1	2	1	6	1	0	3	20
2015	8	2	0	1	2	0	2	1	16

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR, vlastní zpracování

4.4 Prolomení ochrany osobnosti podle zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

V některých situacích je třeba zasáhnout do osobnostních práv fyzických osob. Toto oprávnění mají státní orgány a lze tak činit pouze na základě zákona a v jeho mezích. Někdy

to mohou být zásahy velmi intenzivní jak v časové dimenzi, tak i v dimenzi ofenzivnosti. Podmínky, za kterých může být toto prolomení realizováno, jsou vymezeny zákonodárcem a v případě trestního řádu se tak děje za účelem náležitého zjištění trestných činů a spravedlivého potrestání jejich pachatelů. Autorem práce byly vybrány tři poměrně velmi intenzivní zásahy, kterými je utajeným způsobem zasahováno do soukromí osob, respektive s vědomím fyzické osoby do její tělesné integrity.

4.4.1 Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je v trestním řádu upraven v části první, hlavě čtvrté, nazvané zajištění osob, věcí a jiných majetkových hodnot, oddílu sedmém, nazvaném odposlech a záznam telekomunikačního provozu, v § 88. Historie legálních odposlechů telekomunikačního provozu v ČR, začíná rokem 1990, a to konkrétně novelou trestního řádu č. 178/1990 Sb.. Pro danou úpravu je zřejmě nejtypičtější to, že nepředpokládala využití obsahu zaznamenaného telekomunikačního provozu jako důkazu v soudním řízení a umožňovala odposlech po zahájení trestního stíhání. Pro dobu před zahájením trestního stíhání připouštěl odposlech tehdy platný zákon č. 183/1991 Sb. Dnes může být odposlech podle § 88 odst. 1 TŘ nařízen „...je-li vedeno trestní řízení...“, tedy dle § 11 odst. 10 TŘ v jakémkoliv stádiu trestního řízení.⁶⁸ Tento úkon lze výjimečně nařídit a provést i ve vykonávacím řízení v souvislosti s pátráním po odsouzených, kteří mají nastoupit výkon trestu odnětí svobody uložený za některý z trestných činů uvedených v § 88 odst. 1 tr. řádu.⁶⁹

Tento druh operativně pátracího prostředku lze použít pouze za podmínky, kdy sledovaného účelu nelze dosáhnout jinak, nebo pokud by bylo jeho dosažení podstatně ztíženo. Je tím respektována zásada zdrženlivosti a přiměřenosti (§ 2 odst. 4 trestního řádu), jako jedna ze zásad trestního řízení. Má se tak zabraňovat tomu, aby odposlech a záznam telekomunikačního provozu nemohl být využíván kdykoliv, jako běžný způsob získávání informací.

⁶⁸ SOKOL, T. *Odposlech. Státní zastupitelství*. 2008, č. 3, s. 16-21. ISSN 1214-3758.

⁶⁹ stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 6.5.2013, sp. zn. Tpjn 304/2012, uveřejněné pod č. 54/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Orgány činné v trestním řízení tímto institutem opatřují obecně informace, v užším vymezení pak důkazy. Jde o důkazní prostředek účinný a také citlivý z hlediska zásahu do ochrany osobnosti. Zasahuje se jím významným způsobem do práv chráněných článkem 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a článkem 13 Listiny. Tomu odpovídají i podmínky, za nichž může být použit. K jeho nařízení je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Zákon stanoví, že to může být pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, dále pro některý z trestných činů taxativně vyjmenovaných v § 88 odst. 1 nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. V případě, že je vedeno trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, musí být v příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu uveden také odkaz na tuto smlouvu. Takových mezinárodních smluv je značné množství, přičemž jde o právní dokumenty svého druhu, které ale nemají strukturu právních předpisů či právních norem. V daném případě obsahují obecná ujednání o tom, jaké oblasti nežádoucích aktivit budou státy do budoucna postihovat. Již jen přehled těchto smluv může činit potíže i právníkům a zcela jistě může dojít k zásadním rozporům, pokud jde o jejich výklad, resp. o posouzení, zda určitý trestný čin, uvedený v trestním zákoně, je reflexí závazku přijatého nějakou ze zmíněných mezinárodních smluv. V případě laika je orientace v této problematice zcela vyloučena.⁷⁰ Bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může policejní orgán tento úkon nařídit, nebo jej provést i sám, je-li vedeno trestní řízení pro taxativně uvedené trestné činy v § 88 odst. 5 TŘ, pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí.

V § 88 odst. 6 TŘ je zopakována obecná povinnost zakotvená v § 55 odst. 1 TŘ, sepisovat o každém úkonu trestního řízení protokol, má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz. Zákon zde také připouští užití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu v jiné trestní věci, než je ta, v níž byl proveden. Musí být vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v § 88 odst. 1 TŘ, nebo souhlasí-li s tím uživatel odposlouchávané stanice. Tuto možnost použití odposlechů je třeba vykládat restriktivně. Ústavní soud k tomu

⁷⁰ SOKOL, T. Odposlech. *Státní zastupitelství*. 2008, č. 3, str. 16-21. ISSN 1214-3758.

uvedl, že odposlechy telefonních hovorů pořízených v trestním řízení nelze užít jako důkaz v jiném řízení, kdy v projednávané věci se jednalo o řízení disciplinární povahy.⁷¹

Doba, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, nesmí být delší než čtyři měsíce. Tato doba může být na základě vyhodnocení dosavadního průběhu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu opakovaně prodloužena, vždy na dobu čtyř měsíců. Prodloužení doby provádí soudce soudu vyššího stupně a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce krajského soudu. Do 31.6. 2008 byl zákon k době trvání nařízení odposlechu velkorysejší, neboť byla stanovena na šest měsíců, s možností jejího opakovaného prodloužení.

Povinností policejního orgánu je průběžně vyhodnocovat, zda i nadále trvají důvody, které vedly k vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. Pokud tyto důvody pominuly, je policejní orgán povinen odposlech a záznam telekomunikačního provozu ihned ukončit a to i před skončením doby, uvedené v příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu.

Bez příkazu může OČTŘ nařídit odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo jej i sám provést, je-li vedeno trestní řízení pro trestné činy taxativně uvedené § 88 odst. 5 TŘ za podmínky, že s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí.

V § 88 odst. 7 TŘ je policejnímu orgánu stanovena tříletá lhůta, po níž musí zničit záznamy odposlechu, kterými nebyly zjištěny skutečnosti významné pro trestní řízení. Ke zničení záznamu může dojít teprve po souhlasu soudu a v přípravném řízení po souhlasu státního zástupce. Zničení záznamu bude možné až po uplynutí tří let od pravomocného skončení věci. Tato lhůta je stanovena s ohledem na možnost podání dovolání k Nejvyššímu soudu, nebo jiného mimořádného opravného prostředku. Policejní orgán musí vyčkat na rozhodnutí soudu o mimořádném opravném prostředku. V případě, že ve věci bude znovu jednáno a rozhodováno, vyčká se zničením záznamů až po novém pravomocném skončení věci.⁷²

V § 88 odst. 8 TŘ je stanovena povinnost, informovat o odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu uživatele telefonu či jiného telekomunikačního zařízení, pokud je jeho totožnost známa. Součástí informace je poučení o právu podat ve lhůtě šesti měsíců

⁷¹ BISKUP, P. ÚS: Odposlechy nelze použít jako důkaz mimo trestní řízení. *Právo*, 29.12. 2014, str. 1-2.

⁷² VANTUCH, P. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1.7. 2008. *Bulletin advokacie*. 2008, č.10, s. 28-32. ISSN 1210-6348.

ode dne doručení této informace návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k tomuto úkonu. Z této povinnosti zákon stanoví výjimky, uvedené v § 88 odst. 9 TŘ.

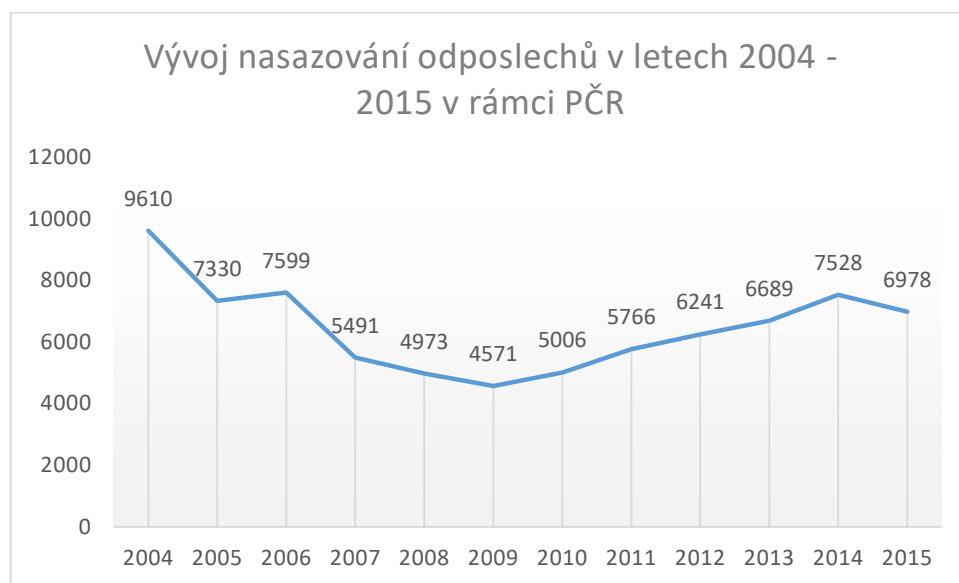
V posledních několika letech, kdy o tomto úkonu často informují média a také z vlastní praxe vyslovuje autor práce předpoklad, že význam tohoto důkazního prostředku postupně ustupuje, protože jsou pachatelé již poučení o technické podstatě získávání tohoto důkazu, jednají tedy opatrně, mění velmi často mobilní telefony nebo alespoň SIM karty, takže nelze při zdlouhavé proceduře povolování odposlechnů s nimi vůbec držet krok. Ve věcech z oblasti hospodářské trestné činnosti je pak účinnost odposlechu nižší vzhledem k tomu, že takové trestné činy vyjdou najevo příliš pozdě na to, aby pachatelé komunikovali o právně relevantních věcech týkajících se trestného činu. Pachatelé také používají různé zastírací výrazy, jejichž skutečný význam a smysl musí být dovozen ze skutečností již zjištěných, případně v budoucnu nastalých.

Judikatura a nauka se také zabývala otázkou, zda-li je možné jako důkaz připustit obrazový nebo zvukový záznam, pořízený soukromou osobou, bez vědomí osoby, jíž se takový záznam týká. K tomu lze uvést, že užití takového soukromého nebo obrazového záznamu v trestním řízení k důkazu není vyloučeno ani tehdy, pokud je jím zasahováno do práva na soukromí osoby, proti níž se trestní řízení vede. Tato možnost plyne z § 89 odst. 2 TŘ kde je uvedeno, že „za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci...“. Přípustnost takto provedeného důkazu však má své limity. Především nelze takto obcházet ustanovení trestního řádu, pokud jde o postup OČTŘ. Proto nemůže tento orgán využít třetí osoby k pořízení záznamu, aniž by byly splněny všechny podmínky pro jeho pořízení ve stejném rozsahu, jako by ho zajišťoval sám. Byl-li záznam pořízen bez ingerence orgánu činného v trestním řízení, je ho možné provést k důkazu tehdy, byl-li pořízen v souladu s právem či za okolností vylučujících protiprávnost. I v případě, že byl takový záznam pořízen protiprávně, neznamená to, že ho nelze použít nikdy. Je však třeba podrobit možnost jeho provedení testu proporcionality založeném na vhodnosti a potřebnosti takového záznamu z pohledu osoby, která ho pořizovala. Takový test nebude splňovat záznam pořízený poškozencm, který čin sám vyprovokoval, aby jej mohl zaznamenat.⁷³

⁷³ GRIVNA, T. K použití obsahu tzv. soukromých či obrazových záznamů v trestním řízení. *Státní zastupitelství*. 2013, č. 5, str. 8-12. ISSN 1214-3758.

Z grafu, který zaznamenává vývojové trendy v nasazování odposlechů je patrný pokles realizace těchto úkonů. Zatímco v roce 2004 bylo nasazeno 9.640 odposlechů, tak v roce 2009 byl pokles na 4.571 a od té doby počty opět mírně narůstají až na hodnotu 7.528 odposlechů v roce 2014.

Graf 1 - Vývoj nasazování odposlechů v letech 2004–2015 v rámci PČR

Zdroj: Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věci dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015, vlastní zpracování

4.3.2 Sledování osob a věcí

Tento operativně pátrací prostředek byl zařazen za odposlech a záznam telekomunikačního provozu z hlediska tématu této práce, protože i u tohoto úkonu je stejně jako u předchozího zasahováno do osobnosti fyzické osoby utajovaným způsobem a vyhodnocením tohoto úkonu se osoby služebně činné v policejním orgánu mohou dozvědět informace, které s věcí, v níž byl tento úkon povolen, nesouvisí.

Toto oprávnění OČTŘ je upraveno v § 158d TR a jde v něm o získávání poznatků o osobách a věcech utajovaným způsobem, za použití technických nebo jiných prostředků. V úvahu přichází jen v řízení o úmyslném trestném činu a po dobu nejdéle šesti měsíců, přičemž doba

sledování může být na základě nové žádosti opakovaně prodloužena, vždy na dobu nejvýše šesti měsíců. Jsou možné tři základní typy sledování osob a věcí:

- a) Obecné sledování osob a věcí podle odstavce 1, aniž by o něm byly pořizovány jakékoliv záznamy.
- b) Sledování podle odstavce 2, při kterém jsou pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy ve smyslu § 158b odst. 3 TŘ, tedy záznamy pomocí technického zařízení o průběhu samotného úkonu, tj. v průběhu jeho provádění.
- c) Sledování podle odstavce 3, které zasahuje do některých ústavně chráněných práv a svobod občanů (nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí).⁷⁴

K obecnému sledování osob a věcí, při kterém nebudou pořizovány žádné zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, ani není zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, není třeba žádného povolení a je plně v pravomoci pověřeného policejního orgánu. Skutečnosti zjištěné při tomto typu sledování budou sloužit převážně k operativním účelům.⁷⁵

K dalším dvěma typům sledování je vyžadováno povolení. U sledování při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy je třeba písemné povolení státního zástupce. Pouze nesnese-li věc odkladu, lze takové sledování zahájit i bez povolení. Policejní orgán o něj však musí bezodkladně dodatečně požádat, a pokud jej do 48 hodin neobdrží, je povinen sledování ukončit, případný záznam zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít. Ke sledování pod písmenem c), kterým je zasahováno do nedotknutelnosti obydlí (a rovněž jiných prostor a pozemků), do listovního tajemství nebo má být zjišťován obsah jiných písemností uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, se vyžaduje předchozí povolení soudce. Při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků. Je tím vyjádřena nepřípustnost nahrazovat zásahy do práv a svobod sledováním osob a věcí jiné procesní instituty upravující zvláštní režim takových zásahů.⁷⁶

⁷⁴ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář 7. vydání*. Praha : C.H. Beck, 2013, s. 2004-2008. ISBN 978-80-7400-465-0.

⁷⁵ Tamtéž, s. 2005.

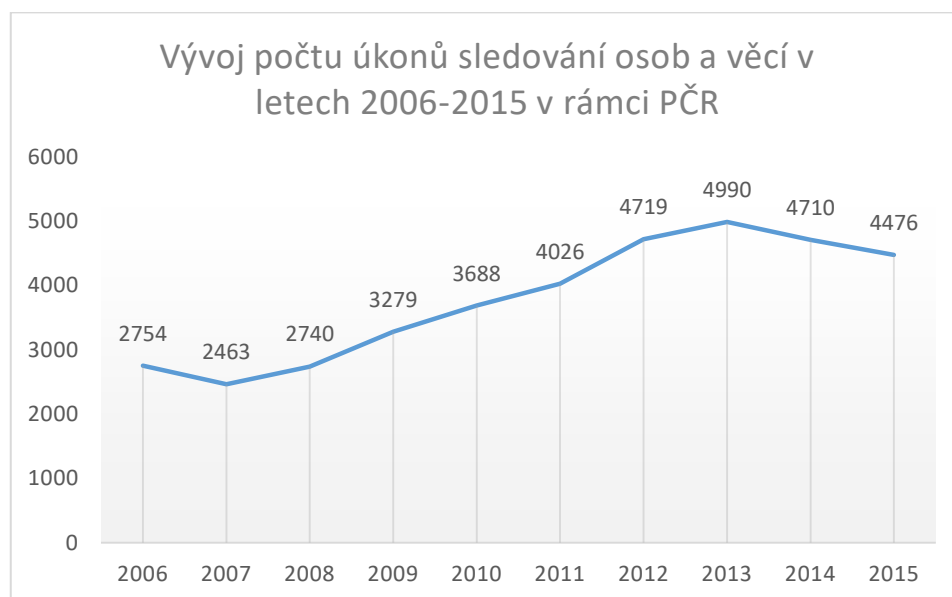
⁷⁶ Tamtéž, s. 2007.

Bez povolení lze provést všechny tři typy sledování s výslovným souhlasem toho, do jehož práv a svobod má být sledováním zasahováno. Byl-li souhlas dodatečně odvolán, sledování se neprodleně zastaví. Jako důkaz může být pořízený záznam o sledování osob a věcí použit pouze tehdy, pokud je k němu připojen protokol, s náležitostmi uvedenými v § 55 TŘ.

Podle § 158d odst. 8 TŘ je povinností policejního orgánu zničit předepsaným způsobem záznamy o sledování osob a věcí, pokud nebyly sledováním zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení.

V následujících odstavcích 9 a 10 je jednak založena povinnost provozovatelů telekomunikační činnosti a dalších subjektů bezúplatně poskytovat policejnímu orgánu provádějícímu sledování podle jeho pokynů nezbytnou součinnost a dále podmínky, za nichž lze záznam pořízený při sledování a připojený protokol použít jako důkaz v jiné trestní věci, než je ta, v níž bylo sledování provedeno.

Graf 2 - Vývoj počtu úkonů sledování osob a věcí v letech 2006–2015 v rámci PČR

Zdroj: Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015, vlastní zpracování

Z grafu se dá vysledovat, že v zachyceném období let 2006-2015 nastal poměrně značný nárůst tohoto oprávnění a to bezmála až na dvojnásobek v období let 2007-2013. Po roce

2013 dochází k mírnému poklesu v řádu stovek ročně, z údaje 4.990 na hodnotu 4.476 úkonů v roce 2015.

4.3.3 Prohlídka těla a jiné podobné úkony

Obsahem tohoto úkonu je:

- a) Prohlídka těla.
- b) Zkouška krve.
- c) Odběr biologického materiálu nebo jiný obdobný úkon.
- d) Úkony potřebné ke zjištění totožnosti osoby.

Jde o zvláštní druh ohledání, který je upraven v § 114 TŘ. Je jím zasahováno do cti, vážnosti, důstojnosti a tělesné integrity fyzické osoby. Vyjma odběru krve, je podezřelý nebo obviněný povinen tyto úkony strpět, nadto může být k podrobení se těmto úkonům donucován uložením pořádkové pokuty, anebo překonáním jeho odporu. Ostatní osoby lze donucovat pouze uložením pořádkové pokuty. Její výše je omezena horní hranicí 50.000 Kč.

Nejméně intenzivní zásah do osobnosti fyzické osoby představuje prohlídka těla podle § 114 odst. 1 TŘ. Prohlídce je povinen se podrobit každý, tedy jak ten, proti němuž se trestní řízení vede, tak i svědek a poškozený. Účelem tohoto úkonu je zjistit, zda-li se na těle osoby nacházejí stopy nebo následky trestného činu a dále znaky pro identifikaci osoby. Primárně by měla být prohlídka prováděna lékařem. Tak je tomu zpravidla tehdy, když je třeba popsat následky trestného činu na těle osoby. Prohlídku však může provést i policista za předpokladu, že je stejného pohlaví jako osoba prohlížená.

Odběr krve, provedení jiného potřebného úkonu a odběr biologického materiálu je upraven v § 114 odst. 2 TŘ. Odběry biologických materiálů dělíme na invazní a neinvazní, podle toho, zda je při odběru nutné provést zásah do tělesné integrity osoby. O invazní odběr půjde při odběru krve, neinvazní odběr bude např. odběr slin nebo odběr srovnávacích pachových stop. Těmto úkonům je povinen se podrobit podezřelý, obviněný, svědek a dále i osoba tzv. domácí.⁷⁷ Odběr krve nebo provedení jiného

⁷⁷ NOVÁK, P. Možnosti vynucení odběru biologických materiálů. *Kriminalistika*. 2004, č. 3, s. 190-192. ISSN 1210-9150.

potřebného úkonu, musí provádět pouze lékař nebo odborný zdravotnický personál. Odběr biologického materiálu, který není spojen se zásahem do tělesné integrity osoby, jíž se takový úkon týká, může provést buď sama tato osoba, nebo s jejím souhlasem OČTŘ. Na požádání OČTŘ může takový odběr i bez souhlasu podezřelého nebo obviněného provést lékař nebo odborný zdravotnický pracovník.

V odstavci 3 je dáno oprávnění zjistit totožnost osoby, která se zdržovala na místě činu. Taková osoba je pak povinna strpět úkony, směřující k její identifikaci. Povinnost strpět úkony pro takové zjištění se může týkat i osoby, jejíž vlastní totožnost je známa, ale není zřejmé, zda jde zároveň o osobu, která se zdržovala na místě činu.⁷⁸ V prostředí Policie ČR je vyžadování a obecné zásady provádění identifikačních úkonů upraveno interním aktem řízení⁷⁹, kde je v čl. 2, písm. a) uvedeno, co se rozumí identifikačními úkony. Je jimi:

- a) popis osoby,
- b) pořízení kriminalistických fotografií osoby, kterými pro účely pokynu jsou fotografie:
 - třídílná kriminalistická,
 - celé postavy,
 - portrétní,
 - zvláštních znamení (např. tetování, piercing),
- c) snímání daktyloskopických otisků prstů a dlaní osoby,
- d) odebírání biologického materiálu osoby pro účely stanovení profilu DNA.

Pro účely předcházení, vyhledávání nebo odhalování trestné činnosti anebo stíhání trestných činů nebo zajišťování bezpečnosti České republiky, veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti, se všechny tyto identifikační úkony provádějí u obviněného, podezřelého, odsouzeného, osoby, jíž bylo uloženo ochranné léčení, a osoby s omezenou svéprávností.⁸⁰

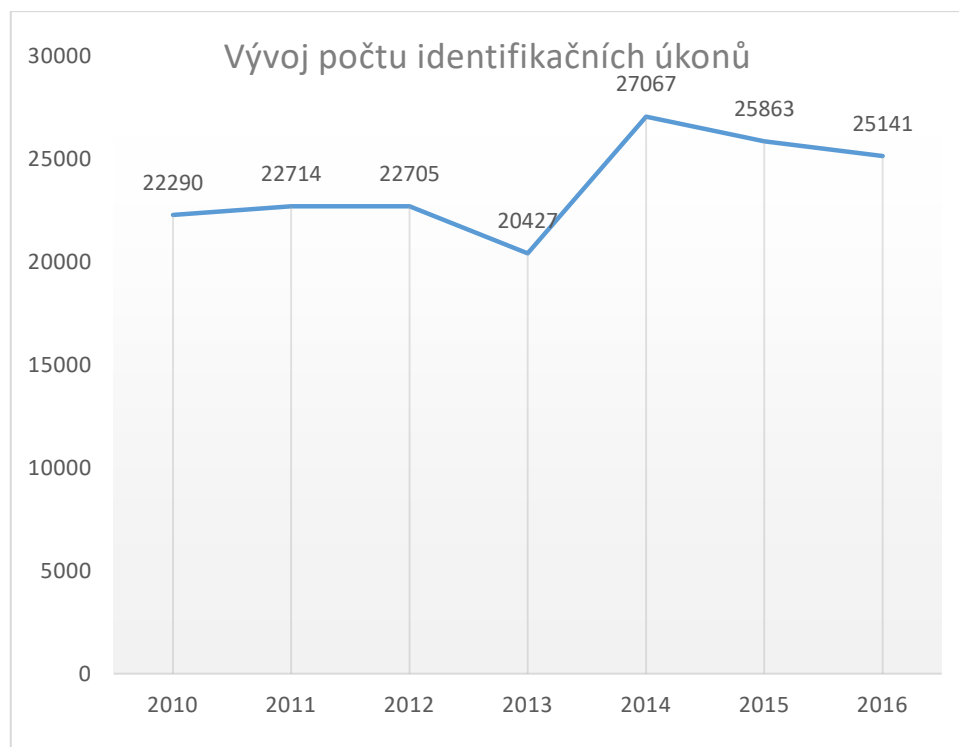
⁷⁸ usnesení Vrchního soudu Praha ze dne 15.10. 1996, sp. zn. 7 To 49/96, uveřejněné pod číslem 23/1997 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní.

⁷⁹ POKYN policejního prezidenta ze dne 15. prosince 2016 o identifikačních úkonech. In. Sbíрка interních aktů řízení Policejního prezidenta. 2016, částka 297. Dostupné z: Intranet: <http://esiar.pcr.cz/kniha/siar>.

⁸⁰ Tamtéž, čl. 3 odst. 1, písm. b).

V grafu jsou uvedeny celkové počty těchto úkonů v období let 2010-2016 za celou ČR. Vzhledem k tomu, že tento úkon je prováděn u všech prvopachatelů a i u dalších osob jak je uvedeno výše, tak jde o poměrně velké počty osob s narůstající vývojovou tendencí.

Graf 3 - Vývoj počtu identifikačních údajů v letech 2010-2016 v rámci Policie ČR

Zdroj: Kriminalistický ústav Praha, vlastní zpracování

4.5 Dotazník

Tato část práce se zabývá výzkumem, provedeným pro naplnění cíle práce, tedy zjistit úroveň ochrany osobnosti v praxi. Obecným cílem je poznání, rozšíření a ověření poznatků o předmětu zkoumání a o jeho souvislostech s okolím. Pro potřeby poznání je předmět zkoumání vydělován tím, že se odhlíží od některých jeho vlastností a definováním jiných určitých rysů, souvislostí a vlastností je vymezen sociální jev jako předmět zkoumání.

4.5.1 Charakteristika výzkumného problému

Úkolem zpracovaného výzkumu je zodpovědět, jak je ochrana osobnosti chápána veřejností a jak se veřejnost v této problematice orientuje. Předpokladem je, že tato problematika stojí

poněkud na okraji zájmu veřejnosti, která se spíše setkává se závazkovými právními vztahy, s rodinným právem nebo je ze strany médií informována o různých trestněprávních kauzách. Pokud pak již dojde k neoprávněnému zásahu do některého z osobnostních práv člověka, tak pokud to není zásah velmi intenzivní, tak si jej poškozený ani neuvědomuje a nezajímá se tak o možnost nápravy a postižení škůdce. Dáno je to patrně tím, že přesto, že osobnostní práva člověka jsou s ním velmi těsně spojena, tak zásahy běžné intenzity do tzv. „měkkých“ osobnostních práv typu důstojnost člověka, právo žít v příznivém životním prostředí, vážnost, čest, soukromí a projevy osobní povahy, nejsou u většiny populace tak citelné, jako jsou třeba zásahy do osobnostních práv spojených se životem a zdravím člověka, případně zásahy do majetkové sféry jedince.

4.5.2 Výzkumná technika

Pro sběr dat byl použit strukturovaný dotazník, který je dobrým operativním prostředkem sběru informací. Není náročný po stránce organizační a je levný. Pro tyto vlastnosti se stal nejpoužívanějším způsobem sběru informací v současných empirických šetřeních v oblasti výzkumu.

Dotazník v úvodu obsahuje průvodní dopis, kde jsou respondenti ujištěni o anonymitě výzkumu a je zdůrazněno, že neexistují „správné“ a „špatné“ odpovědi, protože cílem výzkumu je zjistit postoj respondentů, kterým je také objasněn účel dotazníku a prováděného výzkumu. Následují čtyři otázky sociodemografické, kterými je zjišťováno pohlaví, věk, dosažené vzdělání a socioekonomický status respondentů. Další otázky se týkají zkoumané oblasti ochrany osobnosti a jsou konstruovány jako uzavřené a respondenti mají vybrat vždy jen jednu z uvedených odpovědí. Tento koncept je zvolen i u úvodních sociodemografických otázek.

Dotazník byl respondentům distribuován osobně a osobně také shromažďován zpět, čímž byla zvýšena návratnost.

4.5.3 Výběr respondentů

Vzhledem k použité výzkumné technice byli respondenti do výzkumného šetření vybráni stratifikovaným náhodným výběrem, jehož podstatou je rozdělení osob do homogenních skupin podle určitého kritéria a uvnitř těchto homogenních skupin jsou jedinci vybráni prostým náhodným výběrem.

Předností náhodného výběru je především fakt, že je možno vybrat a změřit soubor objektů, ze kterých je usuzováno na celek. Nevýhodou však je, že sociální jev, který je takto zkoumán, se pak v empirických datech objevuje ve značně redukované podobě.⁸¹

4.5.4 Výsledky dotazníkového šetření

V této části předkládané diplomové práce je provedena sumarizace odpovědí respondentů na otázky, uvedené v dotazníku.

Tabulka 9 - Návratnost dotazníků

Počet oslovených respondentů	Návratnost dotazníků	%
162	110	67,90

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Distribučováno bylo celkem 162 dotazníků a to převážně osobním doručením. Počet respondentů, kteří byli ochotni věnovat vyplnění dotazníku krátkou chvíli byl 110, což představuje 67,90% návratnosti. To je výrazně nad průměrem, neboť běžně se návratnost pohybuje kolem 30-40 %.⁸² Takto vysoká návratnost byla dosažena jednak zdvořilou prosbou o pokud možno co nejpřesnější zodpovězení otázek a dále zpětným osobním výběrem vyplněných dotazníků.

Otázka č. 1 a č. 3:

Jaké je Vaše pohlaví a jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

⁸¹ ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004, s. 70. ISBN 80-86754-19-7.

⁸² MAJEROVÁ, V., MAJER, E. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství. Část II*. Praha: ČZU 2007.s.83. ISBN 978-80-213-1671-3.

Tabulka 10 - Počet respondentů podle pohlaví a vzdělání

Počet respondentů podle pohlaví a vzdělání						
pohlaví	data	počet	základní vzdělání	středoškolské vzdělání	vyšší odborné vzdělání	vysokoškolské vzdělání
muži	počet	63	2	37	0	24
podíl	%	57,27	3,17%	58,73%	0%	38,09%
ženy	počet	47	3	17	11	16
podíl	%	42,70%	6,38%	36,17%	23,40%	34,04%
celkem	počet	110	5	54	11	40
	%	100%	4,54%	49,09%	10%	36,36%

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Respondenti byli genderově téměř vyvážení. Podle nejvyššího dosaženého formálního vzdělání byli největší měrou zastoupeni středoškoláci 54, což představuje 49,09 %, druhou nejpočetnější skupinou podle vzdělání byli vysokoškoláci 40, to odpovídá 36,36%, dále byla skupina respondentů s vyšším odborným vzděláním s počtem 11, představující 10% podíl a nejméně bylo respondentů se základním vzděláním, čítající 5, vyjádřeno v procentech 4,54 %.

Otázka č. 2:

Jaký je Váš věk?

Tabulka 11 - Věková skladba respondentů

Věková skladba respondentů				
	do 20 let	21-35 let	36-50 let	51-65 let
počet	18	27	34	31
%	16,36	24,54	30,90	28,18

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Respondenti byli zvolenou konstrukcí dotazníku rozděleni do čtyř věkových kategorií. Největší zastoupení měla věková skupina 36-50 let, kterých bylo 34, a tomu odpovídá podíl 30,90 %. Dále následovala věková skupina 51-65 let, obsahující 31 osob, tomu odpovídá 28,18 %. Věková skupina v rozmezí 21-35 let čítala 27 osob, což představuje 25,54 % a nejmenším počtem pak byla zastoupena věková skupina do 20 let, kde bylo 18 respondentů a to odpovídá 16,36 %.

Otázka č. 4:

Jaký je Váš socioekonomický status?

Tabulka 12 - Počty respondentů podle socioekonomického statusu

Počty respondentů podle socioekonomického statusu				
status	%	pohlaví	počet	podíl v %
student	29,09	muž	15	46,87
		žena	17	53,12
zaměstnanec	41,81	muž	27	58,69
		žena	19	41,30
OSVČ	26,36	muž	19	65,51
		žena	10	34,48
nezaměstnaný	2,72	muž	2	66,66
		žena	1	33,33

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Pro rozčlenění respondentů podle socioekonomického statusu byly použity v tabulce uvedené čtyři skupiny. Nejpočetněji byli zastoupeni zaměstnanci, kterých bylo 46, což odpovídá podílu 41,81 %. Druhou početně nejobsáhlejší skupinou byli studenti, kterých bylo 32 a to odpovídá 29,09%. Další skupinou byly OSVČ, kterých bylo 29 a to představuje 26,36 %. Skupina nezaměstnaných byla nejméně početná, byli 3, zastoupení 2,72 %.

Otázka č. 5:

Víte, který zákon obsahuje základní úpravu práva na ochranu osobnosti?

Tabulka 13 - Přehled odpovědí na otázku č. 5

Víte, který zákon obsahuje základní úpravu práva na ochranu osobnosti?				
	občanský zákoník	zákoník práce	autorský zákon	zákon o zdravotních službách
počty	76	21	5	8
%	69,09	19,09	4,54	7,27

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Na tuto otázku odpovědělo 76 dotazovaných, představujících 69,09 %, že základní úprava ochrany osobnosti je obsažena v občanském zákoníku. Tento údaj naznačuje, že obecné

povědomí o ochraně osobnosti u veřejnosti není příliš velké. Je to i vzhledem k tomu, že ve zkoumaném vzorku byli poměrně ve slušném počtu zastoupeni studenti. Další možností byl zákoník práce, který označilo 21 dotazovaných respondentů, tomuto údaji odpovídá 19,09% zastoupení. Že je základní právní úprava ochrany osobnosti v zákoně o zdravotních službách označilo 8 dotázaných, kteří představují 7,27 %. Nejméně dotázaných označilo autorský zákon, bylo to 5 dotázaných, čemuž odpovídá 4,54 %.

Otázka č. 6:

Myslíte si, že legislativní úprava v oblasti ochrany osobnosti je:

Tabulka 14 - Přehled odpovědí na otázku č. 6

Myslíte si, že legislativní úprava v oblasti ochrany osobnosti je:			
	dostatečná	nedostatečná	nevím
počet	17	6	87
%	15,45	5,45	79,09

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Odpovědi na tuto otázku vyjadřují subjektivní názor respondentů na právní úroveň ochrany osobnosti. Ze shromážděných odpovědí je patrné, že 87 dotázaných, představujících 79,09 % uvedlo, že neví, jestli je úprava dostatečná. Respondentů, kteří si myslí, že právní úprava ve zkoumané oblasti je dostatečná bylo 17 a to odpovídá 15,45 %. Zbýlých 6 dotázaných, odpovídajících 5,45 % uvedlo, že podle nich je právní úprava nedostatečná.

Otázka č. 7:

Do jakých osobnostních práv je podle Vašeho názoru nejčastěji zasahováno?

Tabulka 15 - Přehled odpovědí na otázku č. 7

Do jakých osobnostních práv je podle Vašeho názoru nejčastěji zasahováno?				
	vážnost	čest	soukromí	projevy osobní povahy
počty	2	21	73	14
%	1,81	19,09	66,36	12,72

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Soukromí, toto dílčí osobnostní právo, je podle respondentů nejčastěji vystaveno zásahům. Myslí si to 73 dotázaných, představujících 66,36 %. Další oblastí osobnosti, do které je podle uvedených odpovědí zasahováno je čest. To uvedlo 21 dotázaných, což odpovídá 19,09 %.

Do projevů osobní povahy je nejčastěji zasahováno podle 14 dotázaných a to představuje 12,72 %. Pouze 2 respondenti uvedli, že je nejčastěji zasahováno do vážnosti fyzických osob. Tento počet představuje 1,81 %.

Otázka č. 8:

Označte oblast, ve které podle Vašeho názoru dochází nejčastěji k porušování práva na ochranu osobnosti:

Tabulka 16 - Přehled odpovědí na otázku č. 8

Označte oblast, ve které podle Vašeho názoru dochází nejčastěji k porušování práva na ochranu osobnosti?				
	pracovní poměr	zdravotnictví	média	činnost policie
počty	58	13	7	32
%	52,72	11,81	6,36	29,09

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Nejvíce respondentů, konkrétně 58, čemuž odpovídá 52,72 % si myslí, že k porušování práva na ochranu osobnosti dochází v oblasti pracovněprávní. Podle 32 dotázaných, kteří vyjadřují 29,09 %, je takovou oblastí činnost policie, bez rozdílu, jde-li o Policii ČR nebo obecní (městskou) policii, neboť toto rozdělení nebylo v dotazníku rozlišeno. Zdravotnictví, tuto oblast označilo 13 dotázaných, představující 11,81 %, jako oblast, kde dochází nejčastěji k porušování práva na ochranu osobnosti. Nejméně podle respondentů dochází k porušování práva na ochranu osobnosti v médiích, bez rozdílu v jejich specifikaci. Odpovědělo tak 7 respondentů, a to je 6,36 %.

Otázka č. 9:

Bylo někdy porušeno Vaše právo na ochranu osobnosti?

Tabulka 17 - Přehled odpovědí na otázku č. 9

Bylo někdy porušeno Vaše právo na ochranu osobnosti?			
	ano	ne	nevím
počty	12	64	34
%	10,90%	58,18%	30,90%

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Celkem 64 respondentů, čemuž odpovídá 58,18 % odpovědělo, že nebylo. Odpověď nevím, uvedlo 34 respondentů, kteří představují 30,90 % a 12 respondentů, tedy 10,90 % uvedlo, že v minulosti do jejich osobnostního práva zasaženo bylo.

Otázka č. 10:

Je na Vašem pracovišti (ve Vaší škole) kamerový systém?

Tabulka 18 - Přehled odpovědí na otázku č. 10

Je na Vašem pracovišti (ve Vaší škole) kamerový systém?		
	ano	ne
počty	87	23
%	79,09	20,90

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Na položenou otázku odpovědělo 87 respondentů, představujících 79,09 %, že na jejich pracovišti (škole) je instalován kamerový systém. Zbýlých 23 dotázaných odpovědělo že nemají na pracovišti (škole) kamerový záznam. Bylo jich 23, což odpovídá 20,90%. Z poměru kladných a záporných odpovědí na tuto otázku lze dovodit poměrně značné rozšíření kamerových systémů na pracovištích, které se stávají samozřejmostí a do budoucna se dá v této sféře očekávat ještě nárůst. Tedy tam, kde kamerové systémy ještě nejsou, v blízké době budou, bez ohledu, zda to situace vyžaduje, či nikoliv, prostě jen z preventivních důvodů.

Otázka č. 11:

Byly někdy zneužity Vaše osobní údaje?

Tabulka 19 - Přehled odpovědí na otázku č. 11

Byly někdy zneužity Vaše osobní údaje?		
	ano	ne
počet	9	101
%	8,18	91,81

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Na otázku, zda někdy byly zneužity osobní údaje respondentů, odpovědělo 9 respondentů, což představuje 8,18 %, že ano, v minulosti již došlo minimálně v jednom případě ke zneužití jejich osobních údajů. Zbýlých 101 respondentů, představujících 91,81 % odpovědělo, že jejich osobní údaje zneužity nebyly.

Otázka č. 12:

Pokud by došlo k zásahu do Vašich osobnostních práv, žádal(a) byste po škůdci i finanční zadostiučinění?

Tabulka 20 - Přehled odpovědí na otázku č. 12

Pokud by došlo k zásahu do Vašich osobnostních práv, žádal(a) byste po škůdci i finanční zadostiučinění?				
		socioekonomický status	počet	
	ano	student	25	ne
		zaměstnanec	42	
		OSVČ	22	
		nezaměstnaný	2	
počet	91		91	19
%	82,72			17,27

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Skladba odpovědí na otázku o finančním zadostiučinění ukázala, že 91 dotázaných, kteří vyjadřují 82,72 %, by žádala o tuto formu satisfakce, pokud by bylo zasaženo do jejich osobnostních práv. Z těchto souhlasných odpovědí byl pak sestaven přehled podle socioekonomického statusu. Z toho je zjišťováno, že o finanční zadostiučinění by žádalo 25 studentů, 42 zaměstnanců, 22 OSVČ a 2 nezaměstnaní. O finanční zadostiučinění by nežádalo 19 respondentů a to představuje 17,27 %.

Otázka č. 13:

Zaujměte stanovisko k tvrzení: „právní vědomí o ochraně osobnosti je nízké“

Tabulka 21 - Přehled odpovědí na otázku 13

Zaujměte stanovisko k tvrzení: "právní vědomí o ochraně osobnosti je nízké".					
	rozhodně souhlasím	spíše souhlasím	nevím	spíše nesouhlasím	rozhodně nesouhlasím
počty	26	22	43	11	8
%	23,63	20	39,09	10	7,27

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Respondenti se v této abstraktní otázce měli vyjádřit k předloženému výroku. Zde 26 respondentů, což odpovídá 23,63 % uvedlo, že s výrokem souhlasí. Další skupina 22 respondentů uvedla, že s tím spíše souhlasí. Tato skupina představuje 20 %. Odpověď nevím, zvolilo 43 respondentů a to představuje 39,09 %. Odpověď spíše nesouhlasím zvolilo 11 respondentů, představujících 10 %. Nejméně respondentů, konkrétně 8, zvolilo odpověď, že rozhodně nesouhlasí s předloženým výrokiem. Je to 7,27 %.

Otázka č. 14:

Co může podle Vás přispět ke snížení množství zásahů do osobnostních práv fyzických osob?

Tabulka 22 - Přehled odpovědí na otázku č. 14

Co může podle Vás přispět ke snížení množství zásahů do osobnostních práv fyzických osob?				
	výchova rodičů	vzdělávání na všech stupních	přísnější zákonné postihy	další
počty	17	13	76	4
%	15,45%	11,81%	69,09%	3,63%

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Na poslední otázku odpovědělo celkem 76 respondentů, představujících 69,09 %, že přísnější zákonné postihy by přispěly ke snížení množství zásahů do osobnostních práv fyzických osob. Následovala pak skupina 17 respondentů, kteří představují 15,45 %, kteří označili odpověď „výchova rodičů“. Další skupina 13 respondentů a tomuto množství odpovídá 11,81 %, označilo odpověď „vzdělání na všech stupních“ a poslední skupina, čítající 4 respondenty, kterým odpovídá 3,63 %, zvolila odpověď „další“.

5 Shrnutí výsledků zkoumání

Výsledky uskutečněného výzkumu ukazují, že veřejnost disponuje vědomím o tom, ve které normě je upravena ochrana osobnosti. Zjištěné údaje poskytují podklad pro závěr, že i v této oblasti, stojící poněkud na okraji běžných zájmů lidí, je veřejnost orientována v tom směru, že ví, do jakého právního předpisu nahlédnout, pokud by vyvstala nutnost podrobněji se seznámit s předmětnou problematikou. Odlišných výsledků bylo dosaženo v názoru respondentů na kvalitativní úroveň právní úpravy ochrany osobnosti. Zde se ukazuje, že populace neví, zda-li je platná právní úprava dostatečná a komplexní, či nikoliv. To může souviset i se zjištěnými výsledky u otázky 9, kde mírná nadpoloviční většina respondentů uvedla, že nebylo dosud zasaženo do jejich osobnostních práv a další téměř třetina respondentů uvedla, že to neví. Pokud tedy takové množství respondentů uvede, že nebylo zasaženo do jejich osobnostních práv, případně neví, že by kdy k takovému zásahu došlo, tak lze za takové situace předpokládat, že nebudou ani zjišťovat kvalitu právní úpravy. Zjištěné závěry podporují i postoje respondentů k tvrzení, že právní vědomí o ochraně osobnosti je nízké. Že tomu tak skutečně je, uvedla téměř polovina respondentů, konkrétně 43,63 %. Další podstatná část respondentů uvedla, že neví, jaká je úroveň právního vědomí v této problematice.

V této otázce dosáhl autor práce jiných výsledků, než Miroslav Houdek, který výzkum v dané problematice zpracovával v předchozím období. Ten ve své diplomové práci s názvem ochrana osobnosti v právním řádu České republiky, obhájené v roce 2016, dospěl k výsledkům, kdy 69 % dotazovaných uvedlo právní úpravu ochrany osobnosti za dostatečnou. Tato disonance mezi v této práci provedeným výzkumem a výzkumem M. Houdka může být způsobena tím, že respondenti v jím provedeném výzkumu byli policisté, zatímco v autorem této práce provedeném výzkumu to byli lidé mimo policii. Byl to částečně i záměr, protože policisté, tak jak pracují s právními normami, jak se musí seznamovat s celou řadou pokynů a jak aplikují právo, tak nejsou pro výzkum v této oblasti zcela reprezentativním vzorkem, protože u nich je předpoklad vyššího právního vědomí, nebo by alespoň vzhledem k jejich profesi měl být.

Na základě dalších, výzkumem získaných výsledků bylo zjištěno, že podle oslovených respondentů je nejvíce zasahováno do soukromí fyzických osob. Daleko za touto

podmnožinou osobnostních práv je čest a projevy osobní povahy. Pracovní poměr je podle respondentů sférou, v níž nejčastěji dochází k porušování práva na ochranu osobnosti. Dále je to činnost policie, která ač službou veřejnosti, byla označena za druhou, respondenty nejvíce označovanou oblast. Zdravotnictví a činnost médií jsou podle dotázaných oblastmi, ve kterých nejsou zásahy do ochrany osobnosti tak frekventované. Další výsledky výzkumu potvrdily masivní rozšíření kamerových systémů na pracovištích a ve školách. To samozřejmě není nijak překvapivé. Pořizovací cena těchto zařízení klesá, stejně jako nároky na stavební připravenost pro jejich instalaci a ovládání se stává stále více uživatelsky přívětivější. Výzkumem bylo také zjištěno, že nedochází k výraznému zneužívání osobních údajů. Další hodnoty výzkumu přesvědčivě ukazují, že osm z deseti poškozených by využilo prostředku finanční satisfakce, pokud by došlo k zásahu do jejich osobnostních práv. To je hodnota, která dává tušit, že i když peníze patrně nikdy zcela nemohou odčinit způsobenou újmu, tak ji alespoň zmírní a je předpoklad, že to je velmi efektivní a citelný nástroj, postihující škůdce. Pokud jde o faktor, který by přispěl ke snížení zásahů do osobnostních práv, tak jím jsou přísnější zákonné postihy bez rozlišení normy, ve které by měly být upraveny. Projevuje se zde zřetelný názor, že přísná zákonná úprava působí i preventivně.

V trestněprávní rovině, konkr. v oblasti postihů, ukazují shromážděná data pokles, trestných činů, kterými je primárně zasahováno do osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Vyjímkou jsou trestné činy porušení tajemství dopravovaných zpráv § 182 tr. zákona a porušení tajemství listin a dokumentů uchovávaných v soukromí § 183 tr. zákona. Z jakého důvodu zrovna tyto dva trestné činy mají vzrůstající tendenci si autor práce netroufá určit. Nabízí se však úvaha, že informace jsou takřka strategickou surovinou a vzhledem k tomu, že v dnešní době se informace přesouvají a uchovávají ve formě dat v počítačích nebo vzdálených úložištích, tak pachatelé těchto trestných činů mohou útoky vést odkudkoliv a limitem jsou jen znalosti, jak se do systémů dostat. U trestněprávních úkonů, kterými je zasahováno do ochrany osobnosti a které jsou v této práci analyzovány, je od roku 2009 zřetelný nárůst užití odposlechů, stejně jako sledování osob a věcí a identifikačních úkonů. To je trochu s podivem, neboť jak dokládají počty, tak i autorovi z praxe je známo, že registrovaná kriminalita klesá ve všech kategoriích. Zvyšující se počty těchto úkonů tak nepřímo prokazují, že na trestné činnosti se podílí více osob, případně jednotlivci užívají více SIM karet.

5.1 Diskuze

Autor diplomové práce na téma ochrana osobnosti v právním řádu České republiky M. Houdek uvádí, že velkým nebezpečím pro ochranu osobnosti jsou bezpilotní letouny tzv. drony, kterými lze zasahovat například do soukromí osob. Autor dále uvádí, že k jejich užívání neexistují téměř žádná pravidla a navrhuje, aby pravidla ohledně používání dronů byla zařazena do zákona o přestupcích.⁸³

Autor této práce má za to, že ve vztahu k ochraně osobnosti to však nic neřeší. Primárně proto, že pokud těmito prostředky je zasahováno typicky do soukromí fyzických osob a dále jsou jimi pořizovány obrazové nebo zvukové záznamy, nebo je jen sledována činnost osob, bez jakéhokoliv záznamu, tak těmto osobnostním právům je poskytována ochrana již dnes a nic na tom nemění ani zvolený prostředek, který k tomu původce zásahu použije. Prostě zasahovat do soukromí fyzických osob bez oprávnění je protiprávní. V tomto směru je autor práce toho názoru, že shora uvedený autor se vlamuje do otevřených dveří. Pokud je pak navrhována úprava používání bezpilotních letounů, tak to je záležitostí civilního letectví a regulace využívání vzdušného prostoru, tedy norem práva veřejného, které se dotýkají ochrany osobnosti jen velmi okrajově, respektive vůbec.

5.2 Návrh de lege ferenda

Po poměrně detailním seznámení se s úpravou ochrany osobnosti jak v generální právní úpravě, tak i v normách k tomuto předpisu speciálních se autor domnívá, že v oblasti trestního práva, konkrétně u trestného činu pomluva § 184 trestního zákoníku, je trestní represe přepjatá v tom směru, že za tento trestný čin lze uložit i trest odnětí svobody a to již v prvním odstavci, kde je trestní sazba až jeden rok, ve druhém odstavci je pak trestní sazba až dva roky. Za proklamace o tom, že trestní právo je nejkrajnější prostředek řešení se zdá takový trest příliš tvrdý. I když nebylo zjištěno, že by někdo byl za tento trestný čin odsouzen k trestu odnětí svobody, tak taková možnost tu je a tím se spíše blížíme trestnímu zákonodárství států na východ od nás. Zákonodárce zde zcela mechanicky převzal úpravu této skutkové podstaty z předchozího socialistického trestního zákona, aniž by se nad tím jakkoliv zamyslel. Předně jde o verbální trestný čin, za který by neměli být pachatelé posíláni

⁸³ HOUDEK, M. *Ochrana osobnosti v právním řádu České republiky*. Praha, 2009. Diplomová práce (Ing.) Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra práva, 2016-03-30.

za mříže s ohledem na to, že jsme na počátku 21. století a hlásíme se k nejvyspělejší části civilizace, která ctí svobodu projevu, která však samozřejmě není bezbřehá. Pokud však již dojde k následkům předvídaným trestním zákoníkem, tak by zde z uvedených důvodů neměla být možnost uložit pachateli trest odnětí svobody.

Navrhuje se proto, aby trestem za spáchání trestného činu pomluvy byl peněžitý trest, který je pro odsouzené často větším postihem, než několik měsíců ve vězení. Ve skutkové podstatě trestného činu pomluvy se navrhuje v odstavci 1 nahradit slova „...odnětím svobody až na jeden rok.“, slovy „...peněžitým trestem.“ a v odstavci 2 se navrhuje nahradit slova „Odnětím svobody až na dvě léta...“ slovy „Peněžitým trestem...“.

6 Závěr

V diplomové práci byla zhodnocena právní úprava ochrany osobnosti fyzických osob v právu a praxi. Stěžejním při zpracování tématu byl stanovený cíl práce, z něhož se autor snažil nevybočovat. Práce je vedena maximální snahou podat přehled zákonné úpravy v této oblasti společenských vztahů. Zároveň s ohledem na rozsah problematiky nebylo ambicí téma vyčerpat.

Analýzou zkoumané problematiky bylo zjištěno, že současná právní úprava ochrany osobnosti je vyhovující napříč celým právním řádem, tedy od ústavních zákonů, kterými jsou zaručena základní lidská práva a svobody, mezi které také právo na ochranu osobnosti patří, přes generální právní úpravu v občanském zákoníku, až po zákony regulující společenské vztahy, při kterých také dochází k zásahům do ochrany osobnosti. Do generální právní úpravy v občanském zákoníku se promítla ustálená soudní judikatura a to přispělo k většímu sepětí s praxí. Jako ničím neodůvodněná, nebo autor alespoň žádné odůvodnění při zpracování tématu nezaznamenal, se ukazuje změna věcné příslušnosti soudů, při rozhodování sporů o ochranu osobnosti. Lze jen doufat, že za tím nebyla jen snaha o pouhou změnu, po níž však nikdo nevolal, protože předchozí nastavení procesního postupu bylo minimálně ustálené. Tato změna se tak může stát vhodným tématem k analýze pro další řešitele této problematiky.

Závěr, že daná úprava je dostačující je činěn s plným vědomím výsledků provedeného výzkumu, kterým bylo prokázáno, že právní vědomí lidí o této oblasti není na dostatečné úrovni, neboť to byl i předpoklad, s nímž byl průzkum prováděn. To je dáno i tím, že některé složky osobnostních práv, jako je čest, důstojnost, vážnost, jsou obtížně uchopitelné i pro právníky, natož pak pro laika.

V některých případech jsou zásahy do ochrany osobnosti dovolené a dokonce i nezbytné. Je na společenské diskuzi a následném zákonném zmocnění, jak přísné nastaví podmínky, po jejichž splnění může k takovým zásahům dojít aby tak byla vyloučena svévole a jak intenzivní tyto zásahy budou co do jejich doby, množství a charakteru. Zhodnocením tří procesních úkonů upravených trestním řádem, které používají převážně policejní orgány k předcházení, prověřování a vyšetřování trestných činů a kterými je zasahováno do ochrany

osobnosti lze konstatovat, že podmínky pro jejich použití jsou nastaveny značně přísně. Hodnocen byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu, jehož intenzita užití je kolísavá. V rozpětí roků 2004-2015 došlo k poklesu z 9,1 tisíce na 4,5 tisíce v roce 2009 a pak k opětovnému nárůstu až na hodnotu 7,5 tisíce v roce 2014, respektive 6,9 tisíce v roce 2015. Dalším hodnoceným úkonem, kterým je zasahováno do osobnosti fyzických osob je sledování osob a věcí. Počty těchto úkonů v časovém rozpětí let 2006-2015 mají vzestupnou tendenci z 2,7 tisíce těchto úkonů v roce 2006 na 4,9 tisíce v roce 2013, po kterém následuje mírný pokles na poslední zaznamenaný údaj 4,4 tisíce úkonů v roce 2015. Posledním analyzovaným úkonem, kterým je zasahováno i do tělesné integrity člověka, byla prohlídka těla a jiné podobné úkony. Tento úkon, který je prováděn u pachatelů všech úmyslných trestných činů je poměrně frekventovaný a v posledních letech je prováděn u více jak 25 tisíc osob.

Autorem práce provedený průzkum ukázal, že podle respondentů je nejčastěji zasahováno do soukromí, a v dnešní době, kdy se výrobci zboží, nebo prodejci služeb snaží od nás získat spoustu informací pro svůj marketing, je ochrana této dílčí hodnoty osobnosti velice aktuální. Se zásahy do soukromí nijak nezaostává ani státní moc. Ta si k tomu však vytvoří zákonné zmocnění, kterým se pak taková činnost stává aprobovanou. Výsledky výzkumu ale i teoretické části práce také zřetelně ukázaly, že zásahy do osobnostních práv nejsou co do množství nijak zásadní. To je evidentní i z počtu trestných činů, kterými je primárně zasahováno do ochrany osobnosti. Jak v odvětví soukromého práva, tak veřejného práva je to okrajová agenda. Pokud pak již dojde k zásahu do některého z osobnostních práv, případně i do vícero z nich, tak podle odpovědí respondentů, by osm z deseti žádalo po škůdci i finanční zadostiučinění. To může nepochybně více či méně odčinit způsobenou újmu, ovšem čest nebo důstojnost zpět nevrátí.

Zpracováním řešeného tématu je nepochybné, že ochrana osobnosti je odvětvím se značnou dynamikou, s kterým je spojen i neustálý vývoj. Vzhledem k výjimečnému postavení osobnostních práv a k nevratnosti újmy, kterou zásah do nich představuje, je kvalitní právní úprava osobnostních práv celospolečenskou prioritou, kterou by měla politická reprezentace reflektovat. K době zpracování řešeného tématu autor práce zastává názor, že současnou právní úpravou ochrany osobnosti jsme na úrovni běžné ve vyspělých zemích.

Autor předkládané práce má za to, že cíl vytyčený na počátku byl splněn.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

BĚLINA, M., DRÁPAL, L. a kol. *Zákoník práce. Komentář. 2. vydání.* Praha : C.H. Beck, 2015. 1610 s. ISBN 978-80-7400-290-8.

ČERNÁ, D. *Standard lidských práv v Evropě.* Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha: 2009, 166 s. ISBN 978-80-87146-27-7.

DOLEŽÍLEK, J. Právo na odpověď a na dodatečné sdělení podle nového tiskového zákona. *Právní rozhledy.* 2000, č. 3. ISSN 1210-6410.

ELIÁŠ, K. a kol. *Velký akademický komentář. 1. sv.* Praha : Linde, 2008. 2640 s. ISBN 978-80-7201-687-7.

GERLOCH, A., HŘEBEJK, J., ZOUBEK, V. *Ústavní systém České republiky, Základy českého ústavního práva. 4. vydání, aktualizované a doplněné.* Praha : Prospektrum, 2002. 563 s. ISBN 9788071751069.

GRIVNA, T. K použití obsahu tzv. soukromých či obrazových záznamů v trestním řízení. *Státní zastupitelství.* 2013, č. 5. ISSN 1214-3758.

GRIVNA, T. Ochrana cti v návrhu nového trestního zákoníku 2006. *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica 2.* 2007. ISSN 0323-0619.

HAJN, P. K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti. *Bulletin advokacie.* 2003, č. 4. ISSN 1210-6348.

HEIN, O. Ochrana cti a dobré pověsti. *Právní rádce.* 2005, č. 8. ISSN 1210-4817.

HORIZNKOVÁ, E., HORIZNKOVÁ, K. Některé přestupky proti občanskému soužití a obdobné trestné činy. *Bezpečnostní teorie a praxe.* 2013, č. 3. ISSN 1801-8211.

HOUDEK, M. *Ochrana osobnosti v právním řádu České republiky.* Praha, 2009. Diplomová práce (Ing.) Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, Katedra práva, 2016-03-30.

- HURDÍK, J., LAVICKÝ, P., TELEC I. *Občanské právo hmotné I. Obecná část, ochrana osobnosti*. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. ISBN 978-80-7380-136-6.
- JOUZA, L. Ochrana osobnosti zaměstnance v pracovněprávních vztazích. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 6, s. 26-30. ISSN 1210-6348.
- KNAP, K. a kol. *Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. podstatně přepracované a doplněné vydání*. Praha : Linde, 2004. 435 s. ISBN 80-7201-484-6.
- KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha : C.H. Beck, 1995. 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
- KÜHN, Z. Nová žaloba podle § 10 antidiskriminačního zákona. *Právní rozhledy*, 2010, č. 3. ISSN 1210-6410.
- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1-654). Komentář. 1. vydání*. Praha: C.H. Beck 2014. 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.
- MAJEROVÁ, V., MAJER, E. *Empirický výzkum v sociologii venkova a zemědělství. Část II*. Praha: ČZU 2007. 276 s. ISBN 978-80-213-1671-3.
- MATOUŠKOVÁ, M., HEJNÍK, L. *Osobní údaje a jejich ochrana. 2 doplněné a aktualizované vydání*. Praha : ASPI 2008. 455 s. ISBN 978-80-7357-322-5.
- NOVÁK, P. Možnosti vynucení odběru biologických materiálů. *Kriminalistika*. 2004, č. 3. ISSN 1210-9150.
- PLECITÝ, V. Ochrana osobnosti v novém občanském zákoníku. *Bezpečnostní teorie a praxe*. 2013, č. 1. ISSN 1801-8211.
- SOKOL, T. Odposlech. *Státní zastupitelství*. 2008, č. 3. ISSN 1214-3758.
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář 1. vydání*. Praha : C.H. Beck, 2010. 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9.
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář 7. vydání*. Praha : C.H. Beck, 2013. 1920 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ŠTEFKO, M. Ochrana soukromí zaměstnanců ve světle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. *Jurisprudence*. 2012, č. 7-8, ISSN 1802-3843.
- TELEC, I. Ochrana osobnosti. Pracovní text. Verze 2. Brno : 2006.

TELEC, I. Svolení, nebo zákonné licence v právu osobnostním. *Právní rozhledy*. 2007, č. 24. ISSN 1210-6410.

VANTUCH, P. Nová úprava odposlechu v trestním řádu od 1.7.2008. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 10. ISSN 1210-6348.

ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. 116 s. ISBN 80-86754-19-7.

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

POKYN policejního prezidenta ze dne 15. prosince 2016 o identifikačních úkonech. In. Sbíрка interních aktů řízení Policejního prezidenta. 2016, částka 297. Dostupné z: Intranet: <http://esiar.pcr.cz/kniha/siar>.

Judikatura

Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31.1.2008, sp. zn. 30 Cdo 2072/2007, část občanskoprávní a obchodní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, ze dne 29.5.1995, sp. zn. Cdon 18/95.

Nález Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1586/09, ze dne 6.3.2012. Dostupné z: www.nalus.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.9.2012, sp. zn. 4 Tdo 853/2012, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.11. 2011, sp. zn. 6 Tdo 1206/2011, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.2. 2014, sp. zn. 4 Tdo 106/2014, uveřejněné pod číslem 4/2015 Sbířky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.2. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1352/2014, uveřejněné pod číslem 49/2015 Sbířky rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 19.4.2016, sp. zn. 2 T 29/2016

Nález Ústavního soudu ze dne 4.4.2005, sp. zn. IV. ÚS 146/04. Dostupný z: www.nalus.cz.

Nález Ústavního soudu ze dne 15.3.2005, sp. zn. I. ÚS 367/03. Dostupný z: www.nalus.cz.

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 6.5. 2013, sp. zn. Tpjn 304/2012, uveřejněné pod č. 54/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Dostupné z: www.nsoud.cz.

Usnesení Vrchního soudu Praha ze dne 15.10.1996, sp. zn. 7 To 49/96.

Internetové zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. [online]. Dostupná z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovanaverze.pdf>.

CHALUPSKÁ, L. Uložila se otázka dekriminalizace pomluvy k zimnímu spánku? *Právní prostor* [online]. 23. prosince 2014, [vid. 31. července 2016]. Dostupné z: <http://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/ulozila-se-otazka-dekriminalizace-pomluvy-k-zimnimu-spanku>

Policie ČR. PP ČR ÚSKPV OA. Analýza odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu a sledování osob a věcí dle trestního řádu a rušení provozu elektronických komunikací Policií ČR za rok 2015 [online]. Praha 55 s., (PDF). 2016. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/odposlechy-zaznamy-telekomunikacniho-provozu-a-sledovani-osob.aspx>

Policie ČR, PP ČR. Statistické přehledy kriminality [online]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>

Tištěná média

BISKUP, P. ÚS: Odposlechy nelze použít jako důkaz mimo trestní řízení. *Právo*, 29.12.2014.

KOUKAL, J. Za nařčení z autorství amnestie žádá právník milión. *Právo*, 30.11.2013.

Seznam zkratk

AntDZ – zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

Listina – usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky

OČTŘ – orgán činný v trestním řízení

PřZ – zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

TŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

TiskZ – zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

ZP – zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Seznam grafů:

Graf 1 - Vývoj nasazování odposlechů v letech 2004 – 2015 v rámci PČR.....52

Graf 2 - Vývoj počtu úkonů sledování osob a věcí v letech 2006 – 2015 v rámci PČR.....54

Graf 3 – Vývoj počtu identifikačních úkonů v letech 2010-2016 v rámci PČR.....57

Seznam tabulek:

Tabulka 1 – Počty registrovaných trestných činů, kterými je zasahováno do osobnostních práv fyzických osob v období 2006-2009, za účinnosti z.č. 140/1960 trestní zákon.....41

Tabulka 2 – Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.....42

Tabulka 3 – Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.....43

Tabulka 4 – Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.....44

Tabulka 5 - Počty registrovaných trestných činů podle hlavy II, díl 2 - trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství v období 2010-2015, za účinnosti z.č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.....	45
Tabulka 6 - Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů ve věcech sporů o ochranu osobnosti v letech 2008-2015.....	46
Tabulka 7 - Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů ve věcech sporů podle antidiskriminačního zákona v letech 2011-2015.....	47
Tabulka 8 - Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů ve věcech sporů podle tiskového zákona v letech 2008-2015.....	47
Tabulka 9 - Návratnost dotazníků.....	59
Tabulka 10 - Počet respondentů podle pohlaví a vzdělání.....	59
Tabulka 11 - Věková skladba respondentů.....	60
Tabulka 12 - Počty respondentů podle socioekonomického statusu.....	61
Tabulka 13 - Přehled odpovědí na otázku č. 5.....	61
Tabulka 14 - Přehled odpovědí na otázku č. 6.....	62
Tabulka 15 - Přehled odpovědí na otázku č. 7.....	62
Tabulka 16 - Přehled odpovědí na otázku č. 8.....	63
Tabulka 17 - Přehled odpovědí na otázku č. 9.....	63
Tabulka 18 - Přehled odpovědí na otázku č. 10.....	64
Tabulka 19 - Přehled odpovědí na otázku č. 11.....	64
Tabulka 20 - Přehled odpovědí na otázku č. 12.....	65
Tabulka 21 - Přehled odpovědí na otázku č. 13.....	65
Tabulka 22 - Přehled odpovědí na otázku č. 14.....	66

8 Přílohy

Příloha A: Dotazník

Dotazník

Dobrý den,

jako student Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze se na Vás obracím se žádostí o pomoc při vyplnění dotazníku, který slouží k provedení výzkumu v oblasti „Ochrany osobnosti fyzických osob v právu a praxi“. Dotazník je anonymní, nejsou v něm žádné správné, nebo špatné odpovědi. Pokud není uvedeno jinak, lze označit jen jednu nabízenou odpověď. Prosím o pravdivé vyplnění dotazníku. Výsledky budou zpracovány pouze pro účely diplomové práce.

Děkuji Vám za spolupráci

Václav Dvorský

1. Jsem:

muž

žena

2. V jaké jste věkové kategorii?

do 20 let

21-35 let

36-50 let

51-65 let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

základní

střední

vysokoškolské

4. Jaký je Váš socioekonomický status?

student

nezaměstnaný

zaměstnanec

OSVČ

5. Víte, který zákon obsahuje základní úpravu práva na ochranu osobnosti?

občanský zákoník

autorský zákon

zákoník práce

zákon o zdravotních službách

6. Myslíte si, že legislativní úprava v oblasti ochrany osobnosti je:

dostatečná

nedostatečná

nevím

7. Do jakých osobnostních práv je podle Vašeho názoru nejčastěji zasahováno?

vážnost

soukromí

čest

projevy osobní povahy

8. Označte oblast, ve které podle Vašeho názoru dochází nejčastěji k porušování práva na ochranu osobnosti

pracovní poměr

média

zdravotnictví

činnost policie

9. Bylo někdy porušeno Vaše právo na ochranu osobnosti?

ano

ne

nevím

10. Je na Vašem pracovišti (ve Vaší škole) kamerový systém?

ano

ne

11. Byly někdy zneužity Vaše osobní údaje?

ano

ne

12. Pokud by došlo k zásahu do Vašich osobnostních práv, žádal (a) byste po škůdci i finanční zadostiučinění?

ano

ne

13. Zaujměte stanovisko k tvrzení: „právní povědomí o ochraně osobnosti je nízké“

rozhodně souhlasím

spíše nesouhlasím

spíše souhlasím

rozhodně nesouhlasím

nevím

14. Co může podle Vás přispět ke snížení množství zásahů do osobnostních práv fyzických osob?

výchova rodičů

přísnější zákonné postihy

vzdělávání na všech stupních

další

Příloha B: Trestné činy, u nichž zákon umožňuje provedení odposlechů a záznam telekomunikačního provozu podle § 88 trestního řádu

I. Zločiny s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let a vyjmenované trestné činy

§ trestního zák.	Název
140	vražda
141	zabití
142	vražda novorozeného dítěte matkou
144 odst. 2, 3	účast na sebevraždě
145	těžké ublížení na zdraví
146 odst. 3, 4	ublížení na zdraví
146a odst. 5	ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky
149 odst. 2, 3, 4	mučení a jiné nelidské a kruté zacházení
152 odst. 2, 3, 4	šíření nakažlivé lidské nemoci
156 odst. 2, 3, 4	ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty
158 odst. 3	rvačka
159	nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy
160 odst. 2, 3, 4	nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy
164	neoprávněné odebrání tkání a orgánů
165 odst. 4	nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány
166 odst. 3, 4	odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu
167 odst. 3, 4	nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem
168	obchodování s lidmi
169 odst. 2, 3	svěření dítěte do moci jiného
170	zbavení osobní svobody
171 odst. 3, 4	omezování osobní svobody
172	zavlečení
173	loupež
174	braní rukojmí
175 odst. 2, 3, 4	vydírání
180 odst. 4	neoprávněné nakládání s osobními údaji
182 odst. 6	porušení tajemství dopravovaných zpráv
183 odst. 4	porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v
185 odst. 2, 3, 4	znásilnění
186 odst. 4, 5, 6	sexuální nátlak
187	pohlavní zneužití
189 odst. 2, 3, 4	kuplířství
192 odst. 4, 5	výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
193 odst. 3	zneužití dítěte k výrobě pornografie
195 odst. 3, 4	opuštění dítěte nebo svěřené osoby
198 odst. 2, 3	týrání svěřené osoby
199 odst. 2, 3	týrání osoby žijící ve společném obydlí
200 odst. 3, 4	únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou
205 odst. 4, 5	krádež

206	odst. 4, 5	zpronevěra
209	odst. 4, 5	podvod
210	odst. 5, 6	pojistný podvod
211	odst. 5, 6	úvěrový podvod
212	odst. 5, 6	dotační podvod
213	odst. 4, 5	provozování nepoctivých her a sázek
214	odst. 4	podílnictví
216	odst. 4	legalizace výnosů z trestné činnosti
218	odst. 3	lichva
219	odst. 3	zatajení věci
220	odst. 3	porušení povinnosti při správě cizího majetku
222	odst. 4	poškození věřitele
223	odst. 3	zvýhodnění věřitele
226		pletichy v insolvenčním řízení – vyjmenovaný TČ
230	odst. 5	neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
233	odst. 2, 3, 4	padělání a pozměnění peněz
234	odst. 3, 4, 5	neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního
237	odst. 2, 3	neoprávněná výroba peněz
240	odst. 2, 3	zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
		neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné
244	odst. 3	porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení
		padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové
246	odst. 3	padělání a pozměnění známek
	odst. 4	porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže
250	odst. 2, 3	manipulace s kurzem investičních nástrojů
251	odst. 3	neoprávněné podnikání
252	odst. 3	neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry
253	odst. 3	poškozování spotřebitele
254	odst. 4	zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění
255	odst. 3, 4	zneužití informace a postavení v obchodním styku
		sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a
	odst. 2, 3 celý	pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži
	odst. 2, 3 celý	pletichy při veřejné dražbě
260	odst. 4, 5	poškození finančních zájmů Evropské unie
261	odst. 3	porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
262		porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího
263	odst. 3	porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití
		provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez
		porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro
268	odst. 4	porušení práv k ochranné známce a jiným označením
269	odst. 3	porušení chráněných průmyslových práv
		porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským
271	odst. 3	padělání a napodobení díla výtvarného umění
272		obecné ohrožení
276	odst. 3	poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení
279	odst. 4	nedovolené ozbrojování
280		vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků

		nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce
		nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního
		nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními
284	odst. 4	přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu
		výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a
287	odst. 3	šíření toxikomanie
288	odst. 3, 4	výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem
		získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním
292		zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny
293	odst. 3	poškození a ohrožení životního prostředí
297	odst. 3, 4	neoprávněné vypuštění znečišťujících látek
		neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a
309		vlastizrada
310		rozvracení republiky
311		teroristický útok
312		teror
314		sabotáž
315		zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace
316		vyzvědačství
317	odst. 2, 3	ohrožení utajované informace
319		spolupráce s nepřitelem
320		válečná zrada
321	odst. 2	služba v cizích ozbrojených silách
322	odst. 2	porušení osobní a věcné povinnosti pro obranu státu
323	odst. 2, 3, 4	násilí proti orgánu veřejné moci
325	odst. 3, 4	násilí proti úřední osobě
	odst. 2, 3 celý	zneužití pravomoci úřední osoby
331	odst. 3, 4	přijetí úplatku
335	odst. 2, 3	zasahování do nezávislosti soudu
339	odst. 2, 3	násilné překročení státní hranice
340	odst. 3, 4	organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice
341	odst. 4	napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky
344	odst. 2, 3	vzpouza vězňů
345	odst. 3, 4	křivé obvinění
346	odst. 3	křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek
347	odst. 3	křivé tlumočení
348	odst. 3	padělání a pozměnění veřejné listiny
350	odst. 4	padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a
357	odst. 4	šíření poplašné zprávy
360	odst. 1	opilství
361		účast na organizované zločinecké skupině
369	odst. 2	maření způsobilosti k službě
375	odst. 2, 3	neuposlechnutí rozkazu
377	odst. 2, 3	zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti
381	odst. 2, 3	násilí vůči nadřízenému
382	odst. 3, 4	porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti
		porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s

384	odst. 2	vyhýbání se výkonu služby
386	odst. 2, 3	zběhnutí
388	odst. 2	vyhýbání se výkonu strážní, dozorčí nebo jiné služby
389	odst. 2, 3	porušení povinnosti strážní služby (jen úmyslný TČ)
		porušení povinnosti služby při obraně vzdušného prostoru (jen
392	odst. 2	ohrožování morálního stavu vojáků
393	odst. 3, 4	porušení služební povinnosti vojáka (jen úmyslný TČ)
394		zbabělost před nepřítelem
395		nesplnění bojového úkolu
396		opuštění vojenského materiálu
397		vydání vojáků a vojenského materiálu nepříteli (jen úmyslný TČ)
398	odst. 3, 4	porušení služební povinnosti příslušníka bezpečnostního sboru
400		genocidium
401		útok proti lidskosti
402		apartheid a diskriminace skupiny lidí
		založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv
405a		agrese
406		příprava útočné války
407	odst. 2	podněcování útočné války
409		styky ohrožující mír
410	odst. 3	porušení mezinárodních sankcí
411		použití zakázaného bojového prostředku a nedovolené vedení boje
412		válečná krutost
413		perzekuce obyvatelstva
414		plenění v prostoru válečných operací
415		zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků
416	odst. 2	zneužití vlajky a příměří

II. Jiné úmyslné trestné činy, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva

§ trestního zákoníku	Název trestného činu
146 odst. 2 e)	ublížení na zdraví Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.
149 odst. 1	mučení a jiné nelidské a kruté zacházení Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání č. 143/1988 Sb., Mezinárodní úmluva o potlačení a trestání zločinu apartheidu, č. 116/1976 Sb.

152	odst. 1	šíření nakažlivé lidské nemoci např. Úmluva proti zavlečení a rozšíření moru, Mezinárodní úmluva o ochraně proti horečce dengue č. 33/1937 Sb., Ústava světové zdravotnické organizace č. 189/1948 Sb.
165	odst. 1, 2, 3	nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány Úmluva o lidských právech a biomedicině, č. 96/2001 Sb.m.s., Dodatkový protokol k Úmluvě o lidských právech a biomedicině, č.
166	odst. 1, 2	odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu Úmluva o lidských právech a biomedicině, č. 96/2001 Sb.m.s., Dodatkový protokol k Úmluvě o lidských právech a biomedicině, č.
167	odst. 1, 2	nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem Úmluva o lidských právech a biomedicině, č. 96/2001 Sb.m.s., Dodatkový protokol k Úmluvě o lidských právech a biomedicině, č.
169	odst. 1	svěření dítěte do moci jiného Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.
171	odst. 3 písm. b)	omezování osobní svobody Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.
180	odst. 1, 2, 3	neoprávněné nakládání s osobními údaji Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, č.
183	odst. 3 písm. b)	porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb., Dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o kriminalizaci činů rasistické a xenofobní povahy spáchaných prostřednictvím počítačových systémů
186	odst. 3 písm. a)	sexuální nátlak Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, č. 74/2013
189	odst. 1	kuplířství Ujednání o zabezpečení účinné ochrany proti zločineckému obchodu, známému pod názvem obchod s děvčaty, č. Sb., Mezinárodní úmluva o potlačení obchodu s děvčaty č. 160/1922
190		prostituce ohrožující mravní vývoj dětí Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Úmluva o zákazu a okamžitých opatření k odstranění
191		šíření pornografie Mezinárodní úmluva proti rozšiřování necudných publikací, č.

192	odst. 1, 2, 3	výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se
193	odst. 1, 2	zneužití dítěte k výrobě pornografie Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se
193a		účast na pornografickém představení Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se
193b		navazování nedovolených kontaktů s dítětem Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se
195	odst. 1, 2	opuštění dítěte nebo svěřené osoby Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.
196	jen úmyslný TČ	zanedbání povinné výživy Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.
198	odst. 1	týrání svěřené osoby Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.
199	odst. 1	týrání osoby žijící ve společném obydlí Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.
200	odst. 1, 2	únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Úmluva o styku s dětmi č. 91/2005 Sb.m.s.
201	jen úmyslný TČ	ohrožování výchovy dítěte Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb.
202		svádění k pohlavnímu styku Úmluva o právech dítěte č. 104/1991 Sb., Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se
206	odst. 1, 2, 3	zpronevěra Úmluva Organizace spojených národů proti korupci, č. 105/2013
207	odst. 3 písm. b)	neoprávněné užívání cizí věci Evropská úmluva o potlačování terorismu, č. 552/1992 Sb.
214	odst. 1, 2, 3	podílnictví Úmluva o praní, vyhledávání a konfiskaci výnosů ze zločinu č.
216	odst. 1, 2, 3	legalizace výnosů z trestné činnosti Úmluva o praní, vyhledávání a konfiskaci výnosů ze zločinu č.

228	odst. 3 písm. b)	poškození cizí věci Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.,
229		zneužívání vlastnictví Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, č.
230		neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací Úmluva o počítačové kriminalitě, č. 104/2013 Sb.m.s.
231		opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat Úmluva o počítačové kriminalitě, č. 104/2013 Sb.m.s.
233	odst. 1 (popř. s § 238)	padělání a pozměnění peněz Úmluva o potírání penězokazectví, č. 15/1932 Sb.
235	(popř. s § 238)	udávání padělaných a pozměněných peněz Úmluva o potírání penězokazectví č. 15/1932 Sb.
236	(popř. s § 238)	výroba a držení padělatelského náčiní Úmluva o potírání penězokazectví, č. 15/1932 Sb.
237	odst. 1 (popř. s § 238)	neoprávněná výroba peněz Úmluva o potírání penězokazectví, č. 15/1932 Sb.
254	odst. 1, 2, 3	zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění Trestněprávní úmluva o korupci, č. 70/2002 Sb.m.s. , č. 43/2009
260	odst. 1, 2, 3, 4	poškození finančních zájmů Evropské unie Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství
268	odst. 1, 2, 3	porušení práv k ochranné známce a jiným označením Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví a její dodatky, č. 364/1921 Sb., č.508/1921 Sb., č.123/1931 Sb., č.
269	odst. 1, 2	porušení chráněných průmyslových práv Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví a její dodatky, č. 364/1921 Sb., č.508/1921 Sb., č.123/1931 Sb., č.
270	odst. 1, 2	porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi např. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých
271	odst. 1, 2	padělání a napodobení díla výtvarného umění Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl č. 401/1921 Sb., č. 508/1921 Sb., č. 120/1922 Sb., č. 183/1922
276	odst. 1, 2	poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení
		Mezinárodní úmluva o ochraně podmořských kabelů č. 97/1925 Sb.,

279	odst. 1, 2, 3	nedovolené ozbrojování Protokol proti nedovolené výrobě střelných zbraní, jejich součástí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi
281	odst. 1	nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného
283	odst. 1	nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných
284	odst. 1, 2, 3	přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek č.
285		nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných
286	odst. 1	výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných
287	odst. 1, 2	šíření toxikomanie
		Úmluva o omezení výroby a úpravě distribuce omamných látek č. 173/1933 Sb.,
288		výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem Antidopingová úmluva, č. 57/2005 Sb.m.s, včetně protokolu č.
291		ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících
293	odst. 1, 2	poškození a ohrožení životního prostředí Úmluva o biologické rozmanitosti č. 134/1999 Sb.
297	odst. 1, 2	neoprávněné vypuštění znečišťujících látek Mezinárodní úmluva o zabránění znečišťování z lodí z roku 1973 a protokol k této úmluvě z roku 1978 (Marpol 73/78), č.
298	jen úmyslný TČ	neoprávněné nakládání s odpady Basilejská úmluva o kontrole nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování č. 100/1994 Sb.
298a		neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozonovou vrstvu Vídeňská úmluva na ochranu ozonové vrstvy č. 108/2003
299	odst. 1, 2, 3	neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně
301	jen úmyslný TČ	poškození chráněných částí přírody Úmluva o biologické rozmanitosti č. 134/1999 Sb.,

304		pytláctví Úmluva o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně
323	odst. 1	násilí proti orgánu veřejné moci Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických
324		vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu č. 75/2013 Sb.m.s.
325	odst. 1, 2	násilí proti úřední osobě Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu č. 75/2013 Sb.m.s.,
326		vyhrožování s cílem působit na úřední osobu Úmluva Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu č. 75/2013 Sb.m.s.,
331	odst. 1, 2	přijetí úplatku Trestněprávní úmluva o korupci, č. 70/2002 Sb.m.s., č. 43/2009
332		podplácení Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů
333		nepřímé úplatkářství Trestněprávní úmluva o korupci, č. 70/2002 Sb.m.s., č. 43/2009
340	odst. 1, 2	organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a
341	odst. 1, 2, 3	napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky doplňující Úmluvu Organizace spojených národů
348	odst. 1, 2	padělání a pozměnění veřejné listiny Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky doplňující Úmluvu Organizace spojených národů
352	odst. 2 nebo 3	násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.,
		Mezinárodní úmluva o potlačení a trestání zločinu apartheidu, č. 116/1976 Sb.,
355		hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.,
356		podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové
358		výtržnictví Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, č.

366		nadržování Úmluva o praní, vyhledávání a konfiskaci výnosů ze zločinu č.
378	odst. 1, 2	urážka mezi vojáky Dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o kriminalizaci činů rasistické a xenofobní povahy
379	odst. 2 písm. d)	urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůzkou násilí Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.,
380	odst. 2 písm. c)	urážka vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůzkou násilí Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.,
382	odst. 2 písm. c)	porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, č. 95/1974 Sb.
383	odst. 2 písm. c)	porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové
403	odst. 1	založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové
404		projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
405		popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia Dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o
417		ublížení parlamentáři Úmluva o zákonech a obyčejích války pozemní a její příloha Řád zákonů a obyčejů pozemní války přijatý na I. Haagské

Dále se může jednat i o další obecné skutkové podstaty trestných činů, např. trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 2 nebo trestný čin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, 2 v návaznosti na některé mezinárodní úmluvy.

- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců, č. 131/1978 Sb.
- Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí, č. 36/1988 Sb.
- Protokol o boji s protiprávními činy násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví, č. 138/2002 Sb.m.s.
- Úmluva o značkování plastických trhavin pro účely detekce, č. 6/2003 Sb.m.s.
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků, č. 80/2001 Sb.m.s.
- Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného terorismu, č. 57/2007 Sb.m.s.

- Evropská úmluva o potlačování terorismu, č. 552/1992 Sb.
- Úmluvu o zabránění a trestání zločinů genocidia, č. 32/1955 Sb.
- Mezinárodní úmluva o otroctví č. 165/1930 Sb., a Dodatková úmluva o odstranění otroctví, obchodu s otroky a institucí a praktik podobných otroctví, 7. září 1956, Ženeva.

Úmluvu Organizace spojených národů proti korupci, č. 105/2013 Sb.m.s. lze mimo jiné využít u trestných činů defraudace, zpronevěra nebo jiná forma zneužití majetku ze strany úřední osoby (např. trestné činy krádeže podle § 205 odst. 1, 2 a 3, zpronevěry podle § 206 odst. 1, 2 a 3 nebo podvodu podle § 209 odst. 1, 2 a 3 trestního zákoníku).

Tento výčet trestných činů a mezinárodních smluv, které zavazují k jejich stíhání, není úplný, neboť počet takových smluv neustále roste tak, jak i trestněprávní oblast je stále více předmětem mezinárodních ujednání.

Poznámka: část II Jiné úmyslné trestné činy, k jejichž stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva – je zpracována z podkladů PP ČR Kanceláře policejního prezidenta, analyticko legislativního odboru

III. Trestné činy, na které lze použít odposlechy dle § 88 odst. 5 trestního řádu (na základě souhlasu osoby)

§ trestní zákoník	Název trestného činu
168	obchodování s lidmi
169	svěření dítěte do moci jiného
171	omezování osobní svobody
175	vydírání
200	únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou
352	násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
353	nebezpečné vyhrožování

84

⁸⁴ Policie ČR. PP ČR ÚSKPV OA. *Příloha č. 1 k čj. PPR-1370-26/ČJ-2016-990390* [online]. Praha 14 s. (PDF). [vid. 5.3.2016]. Dostupné z: [file:///F:/Priloha_1_k_cj_PPR-1370-26_CJ-2016-990390_-mzn_sml_zlociny_a_vyjmenovane%20\(1\).pdf](file:///F:/Priloha_1_k_cj_PPR-1370-26_CJ-2016-990390_-mzn_sml_zlociny_a_vyjmenovane%20(1).pdf).